

ЗВІТ
про стратегічну екологічну оцінку
Стратегії розвитку
Топорівської громади
до 2027 року

Розробник звіту:

*Агенції регіонального розвитку
Чернівецької області*

Чернівці –2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. Методологія проведення СЕО Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року. Нормативно-правова база проведення СЕО в Україні.....	4
2. Зміст та основні цілі Звіту про СЕО Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року та його зв'язок з іншими документами державного планування.....	7
3. Характеристика поточного стану довкілля населених пунктів Топорівської громади, у тому числі здоров'я населення, та прогнози зміни цього стану.....	28
4. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року та шляхи їх врахування.....	43
5. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових.....	46
6. Заходи, які рекомендуються для пом'якшення наслідків виконання Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року та покращення стану довкілля в громаді.....	50
7 Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, за допомогою яких здійснювалася стратегічна екологічна оцінка	52
8 Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року, у тому числі для здоров'я населення.....	53
9 Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.....	54
10 Резюме інформації, передбаченої пунктами 2-9 цієї частини.....	54

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення у міжнародній, національній і регіональній політиці набуває концепція збалансованого (сталого) розвитку, спрямована на інтеграцію економічної, соціальної та екологічної складових розвитку. Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування екологічних питань в процесах планування та прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку країн, регіонів і населених пунктів. Стратегічна екологічна оцінка документів державного планування дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі планування. Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) – це новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи. Метою СЕО є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування. В Україні створені передумови для імплементації процесу СЕО, пов'язані з розвитком стратегічного планування та національної практики застосування екологічної оцінки. З 12 жовтня 2018 року в Україні вступив в дію закон «Про стратегічну екологічну оцінку». Відповідно до ст. 2 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» цього закону з 1 січня 2020 року стратегічна екологічна оцінка повинна здійснюватися для програм економічного і соціального розвитку областей. Поєднання зусиль, спрямованих на заохочення економічного зростання регіону із зусиллями, спрямованими на пом'якшення несприятливого впливу на довкілля, забезпечуватиме розвиток регіону, для якого є важливою якістю життя нинішнього та майбутніх поколінь.

1. Методологія проведення СЕО Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року.

Нормативно-правова база проведення СЕО в Україні

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо) (1999 рік), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015 р.), та Директива 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 р Про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Підписавши Угоду про асоціацію України з ЄС, Україна взяла на себе зобов'язання щодо наближення природоохоронного законодавства до Директив ЄС.

На виконання міжнародних зобов'язань, що впливають, із ратифікованих Верховною Радою України, Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості у прийнятті рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Оргуська конвенція) та вищезгаданих міжнародних документів в Україні було прийнято низку нормативних актів.

18 грудня 2017 року набув чинності Закон України «Про оцінку впливу на довкілля», яким ліквідувалася система проведення екологічної експертизи та запроваджувався новий документ - висновок з оцінки впливу на довкілля (ОВД). ОВД необхідна при прийнятті рішення про «планову діяльність», а саме: будівництво, реконструкцію, технічне переоснащення, розширення, перепрофілювання, ліквідацію (демонтаж) об'єктів, інше втручання в природне середовище.

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» було прийнято 20 березня 2018 року. Законом встановлено сферу застосування та порядок здійснення стратегічної екологічної оцінки (СЕО), механізм проведення транскордонних консультацій, інформування про прийняте рішення та моніторингу впливу виконання документа державного планування на довкілля.

На виконання п.6 та п.7 ч.1 ст. 6 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 р. № 296, затверджено «Методичні рекомендації із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування».

Дана методологія ґрунтується на згаданих нормативних документах та враховує попередній досвід проведення в Україні стратегічної екологічної оцінки стратегій регіонального розвитку.

Етапи проведення СЕО Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року

Відповідно до ст. 9 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» СЕО Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року було здійснено поетапно:

Етап 1 Визначення обсягу СЕО.

Етап 2 Складання звіту про СЕО:

а) аналітична робота: аналіз контексту планування, аналіз поточного стану довкілля, цільовий аналіз;

б) складання звіту, оцінка наслідків реалізації Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року, оцінка альтернативних сценаріїв, рекомендації щодо пом'якшення впливу на довкілля, у т.ч. здоров'я населення, та заходи із запобігання несприятливому впливу.

Етап 3 Проведення громадського обговорення та консультацій.

Етап 4 Врахування звіту про СЕО, результатів громадського обговорення та консультацій.

Етап 5 Інформування про затвердження Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року.

Етап 6 Моніторинг наслідків виконання Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року.

Основні принципи, підходи та інструменти під час здійснення СЕО

Під час проведення СЕО Робоча група з підготовки Звіту виходила з того, що Стратегія розвитку Топорівської громади до 2027 року розроблялась на принципах забезпечення сталого економічного та соціального розвитку громади, раціонального використання ресурсного потенціалу та екологічної безпеки. До складу Робочої групи з підготовки Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року були включені фахівці, які володіють знаннями в сфері охорони довкілля, здоров'я, землевпорядкування, енергоефективності. Тому зазначені підходи зі збереження природних ресурсів, розвитку енергоефективності значною мірою відображені в розробленому документі.

Водночас, проводячи СЕО Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року робочою групою з підготовки Звіту вивчалися екологічні проблеми ОТГ та розглядалися їх можливі шляхи вирішення, що дозволять забезпечити досягнення цілей державної екологічної політики.

Використовувалися індикатори сталого розвитку, які містяться Глобальних Цілях Сталого розвитку на період до 2029 року (затверджено на Саміті ООН зі сталого розвитку в 2015 році) та 86 завдань національного розвитку зі 172 показниками для їх моніторингу та якісні й кількісні показники для оцінки реалізації державної екологічної політики, які розроблені на підставі вищезгаданих міжнародних зобов'язань, які включені до Основних засад (стратегії) державної екологічної політики України на період на період до 2029 року. Варто зауважити, що Робочою групою брався до уваги Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період на період до 2029 року» № 2697-VIII. Стратегія розвитку Топорівської громади до 2027 року є документом державного планування розрахована на довгостроковий період на період і її цілі в екологічній сфері мають корелюватися з довгостроковими завданнями державної політики в сфері охорони довкілля та здоров'я, зафіксованих в Основних засадах (стратегії) державної екологічної політики України на період на період до 2029 року.

Робочою групою здійснювався прогноз наслідків реалізації Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року, основною метою якої є оцінка можливої реакції навколишнього природного середовища на прямий чи опосередкований вплив людини, вирішення задач раціонального природокористування відповідно до очікуваного стану природного середовища. Для здійснення стратегічної екологічної оцінки використовувалися логічні та формалізовані методи прогнозування. Всі припущення, що

були зроблені в разі, коли бракує конкретних показників, носять консервативний характер (для врахування найгіршого з імовірних варіантів впливу).

Також на різних етапах проведення СЕО використовувалися різні методи аналізу: на етапі збору й опрацювання інформації - аналіз поточного стану довкілля і тенденцій його зміни, аналіз контексту планування, цільовий аналіз, на етапі складання Звіту та підготовки рекомендацій – проводилася оцінки наслідків виконання Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року для довкілля, враховуючи потенційно можливі кумулятивні ефекти від реалізації документу.

Для підготовки Звіту використовувалася така інформація:

- інформацію, яка міститься в законодавчих актах і має відношення до Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року ,
- статистичну інформацію щодо планованої діяльності;
- дані моніторингу існуючого стану довкілля (кліматичні, метеорологічні, гідрологічні спостереження, дані про фонове забруднення та ін.);
- статистику захворюваності місцевих жителів;
- іншу доступну інформацію.

Також було проведено опитування щодо основних складових екологічної ситуації територіальної громади, зокрема: щодо діяльності екологічно небезпечних об'єктів, основних екологічних проблем територіальної громади, головних забруднювачів атмосферного повітря, водних ресурсів, територій, стану екологічного управління та екологічної культури, поводження з побутовими відходами, впливу екологічних факторів на здоров'я населення, радіаційної безпеки територій тощо, й опрацьовано його результат.

2. Зміст та основні цілі Звіту про СЕО Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року та його зв'язок з іншими документами державного планування

За напрацюваннями загальносвітових структур під егідою ООН, зокрема, щодо «Зеленого зростання» у країнах Східного партнерства ЄС10, СЕО спрямоване на:

- інтеграцію сталого споживання і виробництва до національних планів розвитку, законодавства і системи регулювання з тим, щоб створити міцну правову основу формування майбутньої політики відповідно до регіональних і міжнародних угод, а також чинного законодавства ЄС (Acquis Communautaire) та у відповідних сферах політики і стандартів НАТО;
- розширення застосування СЕО і оцінки впливу на довкілля (ОВНС) як найважливіших інструментів планування економічного розвитку, сталого з екологічної точки зору;
- сприяння екологізації економіки («Зелене зростання») через впровадження методів сталого виробництва і споживання у відібраних галузях економіки (обробна промисловість, сільське господарство, переробка і виробництво харчових продуктів, транспорт, будівництво, туристично-рекреаційна тощо).

Тому СЕО застосовують вже на етапі планування і розробки програм, які тільки закладають основи майбутніх проектів, що підлягають обов'язковій ОВНС. Наприклад, СЕО може сприяти формуванню більш усталеної транспортної політики, у той час як ОВНС лише послабить вплив на довкілля, викликаний будівництвом конкретної дороги. За вимогами українського і міжнародного законодавства це стосується таких галузей як сільське господарство, лісництво, рибальство, енергетика, промисловість, включаючи гірничо-видобувну галузь, транспорт, регіональний розвиток, поводження з відходами, водне господарство, телекомунікації, туризм, міське і сільське планування, землекористування. Виходячи з вищезначених передумов, СЕО ґрунтується на аналізі загальних і секторних екологічно-безпекових аспектів регіональної розбудови, що стосуються захисту довкілля і здоров'я людей та техногенно-екологічної безпеки на наступних рівнях:

- основні природні компоненти, явища і ресурсно-безпековий потенціал довкілля (наприклад, гео-ландшафти — землетруси; водні системи — посухи; надра — корисні копалини, ґрунти — спустелювання, кліматичні зміни — атмосферні переноси і т.ін.);
- природно-антропогенна взаємодія - зокрема, збереження біорізноманіття і здоров'я людей, землеустрій, визначення і попередження ризиків та планування дій у надзвичайних ситуаціях (повеневих/селевих, аварійних забруднень, лісо-пожежних, зсувних і т.ін.), розвиток екологічних мереж тощо;
- техногенна діяльність і життєдіяльність людей (виробничо-енергетична, транспортна, агропромислова, житлово-комунальна, поводження з відходами, туристично-рекреаційна тощо), включаючи захист матеріальних активів і культурної спадщини, згідно з пріоритетами, передбаченими ст. 2 Закону про СЕО. Ці пріоритети адекватні вимогам Директиві ЄС з інтегрованого попередження і контролю забруднень (ІРРС) та завданням Головного комітету НАТО з кризових ситуацій невійськового характеру. За сучасними світовими підходами така розробка СЕО спрямована також на визначення і стимулювання впровадження кращих доступних технологій (ВАТ) і формування «Зеленої інфраструктури», що, як вже згадувалось, визнається ЄС однією з основ сучасної інноваційно-інвестиційної політики. СЕО регіональних стратегій розробляються в Україні вперше (раніше у вихідних документах такого роду, були лише її окремі елементи, які носили довідково-фрагментарний характер). Сьогоднішнє СЕО має одночасно виходити з існуючого адмінтерустрою, орієнтуючись, у той же час, на наступне втілення Стратегії і результатів СЕО вже через нову структуру субрегіональних округів і остаточно сформованих самодостатніх громад. Окреслені завдання і основний зміст звіту СЕО мають безпосередній зв'язок з наступними ДДП і системними заходами (у деяких з них на

державному і міжнародному рівні враховані попередні напрацювання Чернівецької області, які мають безпосереднє відношення до СЕО):

- Державна програма розвитку українських Карпат на 2020-2022, затверджена 20.10.2019 та її підвалини у Карпатській конвенції з додатковою статтею 13-bis та секторальними протоколами;
- планування управління водними басейнами згідно з Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впровадження інтегрованих підходів в управлінні водними ресурсами за басейновим принципом» та Порядком розроблення плану управління річковим басейном, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 18.05.2017 №336;
- забезпечення органів державної влади і органів місцевого самоврядування інформацією для прийняття рішень щодо стану вод відповідно до Порядку здійснення державного моніторингу вод, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 №758;
- розроблення регіональних планів управління відходами згідно з Національною стратегією управління відходами в Україні до 2030 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 №820, та п. 3 Національного плану управління відходами до 2030 року, схваленого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.02.2019 №117;
- Комплексна програма охорони навколишнього природного середовища «Екологія» у Чернівецькій області на 2019-2021 роки;
- План управління ризиками затоплення, що розробляється відповідно до постанови Кабінету Міністрів 04.04 2018 № 247;
- Комплексна програма підтримки розвитку сільського господарства Чернівецької області на 2017-2022 роки
- Комплексна програма охорони та збереження об'єктів культурної спадщини Чернівецької області на 2018-2022 роки;
- Комплексна програма розвитку освітньої галузі Чернівецької області на 2018- 2022 роки;
- Комплексна програма розвитку земельних відносин у Чернівецькій області на 2017 – 2021 роки;
- Комплексна програми розвитку водного господарства та протипаводкового захисту в Чернівецькій області на період до 2021 року;

Стратегічні напрями, оперативні цілі та завдання Стратегії

Базуючись на результатах соціально-економічного аналізу, SWOT/TOWS-аналізу та висновках, члени робочої групи обрали як базову динамічну (конкурентну стратегію), яка передбачає формування конкурентних переваг громади шляхом мінімізації впливу на розвиток слабких сторін за допомогою можливостей, які зараз виникають в нашій країні та у світі. При цьому громада повинна максимально використати свої сильні сторони.

Для досягнення стратегічного бачення, були визначені операційні цілі. Розроблення і досягнення цілей формує основу для управління громадою. Стратегічні цілі повинні давати відповідь на запитання, що необхідно зробити, щоб досягти бачення розвитку громади:

Топорівська громада – це громада «квітучий сад», де людям комфортно жити, розвинуто підприємницьку кооперацію, а природні ресурси використовуються раціонально й екологічно.

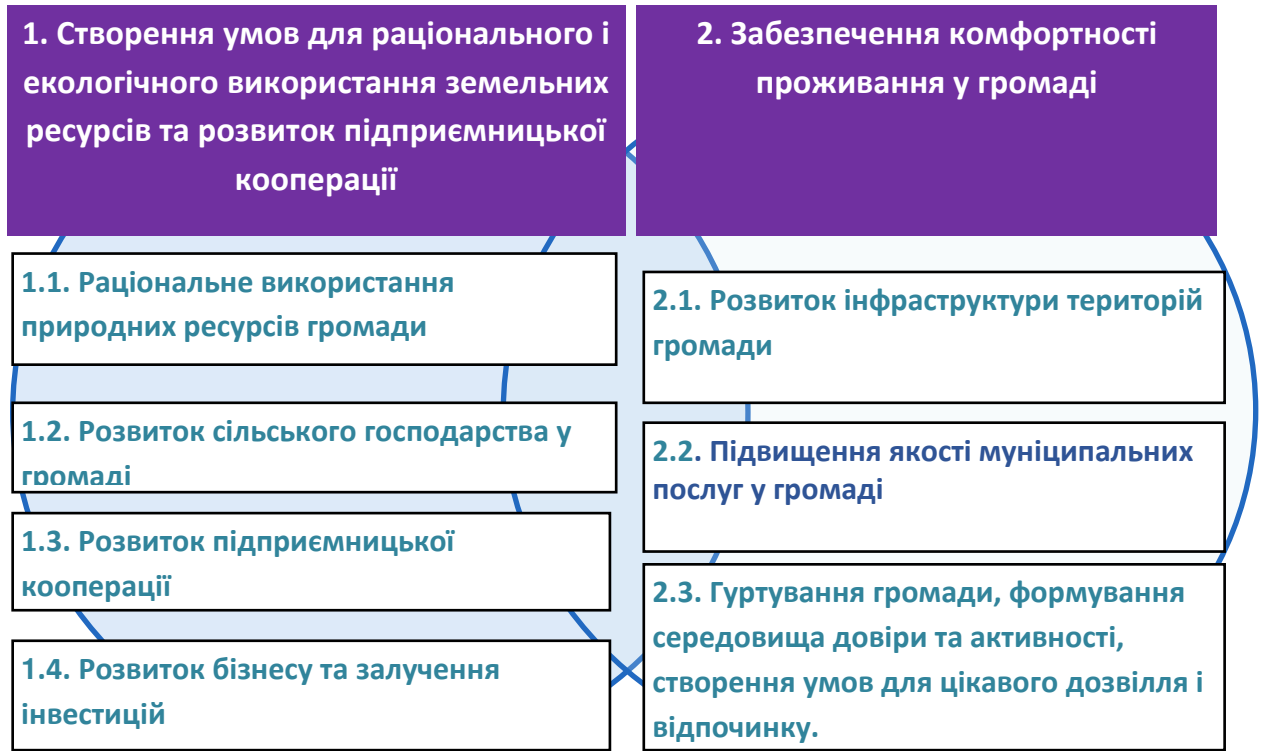

Рисунок 1. Стратегічне бачення, стратегічні та операційні цілі

Операційні цілі деталізовані в завданнях. Завдання дають відповіді на питання, яким шляхом, яким чином громада намагатиметься досягнути цілей свого розвитку.

Таблиця 1. Стратегічні, операційні цілі та завдання

Стратегічні цілі	Операційні цілі	Завдання
1. Створення умов для раціонального і екологічного використання земельних ресурсів та розвиток підприємницької кооперації	1.1. Раціональне використання природних ресурсів громади	1.1.1. Залучення інвестицій на земельні ділянки для ведення екологічного господарювання
		1.1.2. Створення житлово-комунального підприємства для надання послуг мешканцям та бізнесу
		1.1.3. Розвиток альтернативної енергетики
	1.2. Розвиток сільського господарства у громаді	1.2.1. Навчально-консультативна підтримка індивідуальних с/г виробників
		1.2.2. Створення умов для переробки сільськогосподарської продукції та її збереження
		1.2.3. Раціональне використання земель сільськогосподарського призначення
	1.3. Розвиток підприємницької	1.3.1. Створення умов для об'єднання зусиль активних підприємців громади

	кооперації	1.3.2. Просвітницька та навчально-консультативна підтримка підприємницької кооперації
		1.3.3. Створення інвестиційно привабливих площадок для ведення спільного бізнесу
	1.4. Розвиток бізнесу та залучення інвестицій	1.4.1.Активізація підприємницької активності у громаді
		1.4.2.Покращення умов для ведення бізнесу та залучення інвестицій (розробка генпланів, каталогу інвестиційних пропозицій, бренду громаду, паспортизація земель)
2. Забезпечення комфортності проживання у громаді	2.1. Розвиток інфраструктури територій громади	2.1.1. Забезпечення внутрішніми транспортними комунікаціями населених пунктів громади (дороги між населеними пунктами, в селах, вуличне освітлення)
		2.1.2. Запровадження системи управління ТПВ
		2.1.3. Розвиток культурної, та спортивної інфраструктури громади ;
		2.1.4. Благоустрій територій сіл (публічні простори)
		2.1.5. Підвищення готовності до надзвичайних ситуацій
	2.2. Підвищення якості муніципальних послуг у громаді	2.2.1. Розвиток мережі освітніх закладів, зокрема дошкільних у громаді
		2.2.2. Створення власного центру первинної медичної допомоги, та розвиток мережі медичних закладів у громаді
		2.2.3. Підвищення якості надання адміністративних послуг на території об'єднаної територіальної громади
		2.2.4. Розробка комплексу заходів націлених на підвищення енергоефективності приміщень в яких знаходяться бюджетні установи громади.
	2.3. Гуртування громади, формування середовища довіри та активності, створення умов для цікавого дозвілля і відпочинку.	2.3.1.Гуртування населених пунктів які ввійшли в громаду як єдиної дружньої конкурентоздатної адміністративної одиниці
		2.3.2. Організація дозвілля населення (позашкільне навчання, створення гуртків, центри спілкування/коворкінгу, громадські простори, тренінги/практика/ волонтерство, система навчання протягом усього життя)

Стратегічна ціль 1. Створення умов для раціонального і екологічного використання земельних ресурсів та розвиток підприємницької кооперації

Сільські території останні кілька десятків років знаходяться під впливом цілого ряду проблем, серед яких – втрата значної кількості робочих місць, зменшення рівня доходів, погане забезпечення питною водою, застарілі очисні споруди, неналежна якість, або відсутність дорожнього покриття між населеними пунктами, слабка інформатизація. Ці проблеми є головною причиною міграції населення з сіл в міста, причому першими залишають село молоді люди та кваліфіковані працівники.

В останні роки проявилася очевидна тенденція занепаду традиційного села. Найважливішою причиною такого становища є низька якість життя у сільській місцевості,

яке, поряд із низьким рівнем доходів населення й обмеженими економічними можливостями, характеризується також низьким рівнем якості й доступності різноманітних послуг, важливих для повсякденного життя – освітніх, культурних, дозвільних, охорони здоров'я. Стратегія розвитку Топорівської громади передбачає проведення ряду проектів, які можуть вплинути на підвищення якості життя в селах. Особливий акцент таких проектів повинен робитися на залучення молоді до суспільно-виробничих та підприємницьких процесів у сільській місцевості, оскільки молодше населення є критично важливим для збереження села.

Діяльність у межах стратегічної цілі 1 повністю узгоджується зі стратегічними цілями Стратегії розвитку Чернівецької області до 2027 року.

Досягнення стратегічної цілі пропонується через таку структуру операційних цілей та завдань:

Операційна ціль 1.1. Раціональне використання природних ресурсів громади

Завдання 1.1.1. Залучення інвестицій на земельні ділянки для ведення екологічного господарювання

В рамках даного завдання необхідно приділити увагу розробці плану просторового розвитку громади та генпланів населених пунктів. Сприяти залученню інвестора для ведення екологічного господарювання, пропрацювати можливості створення індустріального парку на території громади.

Інвентаризація земель, покликана дати відповідь на питання про сучасний стан землекористування та землеволодіння на території Топорівської громади. Саме інвентаризація земель дозволить перевести земельні відносини в громаді на якісно новий рівень розвитку, що буде позбавлений низки системних недоліків сучасної системи управління земельними ресурсами у частині визнання та гарантування прав на землю.

Фактично ж, суцільна інвентаризація земель на території Топорівської громади, проведена так і не була. Натомість, сучасний державний земельний кадастр за своєю сутністю так і не став суцільним, всеохоплюючим, а натомість має ознаки дискретності – об'єктами обліку є не всі землі в межах громади, а лише окремі земельні ділянки, відомості про які збиралися під час ведення державного реєстру земель.

Таким чином, попри те, що за останні 20 років в Україні сформована нова система земельних відносин, яка базується на багатоманітності форм власності на землю, більше половини земельних ділянок залишаються своєрідною «terra incognita» для державного земельного кадастру.

Інвентаризація земель Топорівської громади покликана зацікавити інвестора та вирішити такі основні задачі:

- 1) забезпечити повноту відомостей про всі земельні ділянки, кадастрові зони та квартали, адміністративно-територіальні утворення в межах громади у державному земельному кадастрі;
- 2) забезпечити валідацію наявних семантичних та картографічних відомостей про земельні ділянки, стосовно яких зареєстровано правостановлюючі документи;
- 3) забезпечити виявлення та реєстрацію обмежень у використанні земель (територіальних зон) навколо існуючих режимоутворюючих об'єктів.

Проблеми забезпечення контролю за станом навколишнього природного середовища в населених пунктах гостро стоїть для мешканців громади.

Завдання 1.1.2. Створення житлово-комунального підприємства для надання послуг мешканцям та бізнесу

Дана ціль скерована на відновлення ролі малого і середнього бізнесу в економіці громади, а також на підвищення її інвестиційної привабливості, за рахунок підготовки комунікацій. Передбачається забезпечення інституційної підтримки підприємців громади, а також, для більш ефективного управління громадою актуальним є підготовка

комунікацій, створення реєстрів нерухомого майна та баз платників податків та налагодження ефективної роботи інспекторів з благоустрою території та праці.

Критично важливим для життєдіяльності громади є її стабільне забезпечення електроенергією, тому актуальним є питання реконструкції існуючих підстанцій. Проблеми поливу садів з використанням сучасних технологій гостро стоїть перед бізнесом громади.

Для надання послуг мешканцям та бізнесу якісних житлово-комунальних послуг існує нагальна потреба в створенні комунального підприємства. В наш час головні питання, які пов'язані з модернізацією житлово-комунального господарства неможливо вирішити лише за рахунок фінансування з державного або місцевого бюджетів. В зв'язку з цим розвиток партнерських відносин між державою та бізнесом є дієвим методом ефективного функціонування підприємств, що перебувають у комунальній або державній власності. Такі відносини дозволяють залучити в економіку додаткові ресурси, насамперед інвестиції.

Партнерські відносини забезпечують об'єднання ресурсів і потенціалів держави та бізнесу, що сприяє підвищенню ефективності використання вже наявних ресурсів, розподіл та мінімізацію ризиків між державою та приватним сектором. Складністю реформування комунальних підприємств є відсутність власних фінансових коштів, а також відсутність мотивації до зниження витрат та підвищення зацікавленості у впровадженні нових моделей забезпечення ресурсної ефективності. Недостатня увага до політики технічного розвитку комунальних підприємств на регіональному та державному рівнях, а також до впровадження економічних механізмів залучення інвестицій, разом із застарілою системою управління перешкоджають подальшому ефективному розвитку цього сектора економіки.

Відповідно створення та розвиток комунального підприємства Топорівської громади має базуватися на засадах чіткого планування бізнес-процесів, враховувати не лише потреби громади, але й можливості та інтереси її бізнесу задля досягнення власної максимальної ефективності. Громада планує залучити кошти із різних джерел в тому числі на умовах партнерства з бізнесом для закупівлі техніки комунальному підприємству (грейдер, асінізатор, трактор з причепом, мусоровозку, ескаватор, самоскид).

Завдання 1.1.3. Розвиток альтернативної енергетики

В 2020 році країни ЄС продовжили нарощувати встановлену потужність альтернативної енергетики, зокрема найбільший приріст у 104% був досягнутий в сегменті сонячних електростанцій. За консервативним сценарієм, незважаючи на необхідність подолання наслідків економічної кризи спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, сектор відновлювальних джерел енергії (ВДЕ) буде розвиватись і надалі.

Показовим є той факт, що єдиним джерелом енергії, яке під час карантинних заходів продемонструвало збільшення відпуску на 2% була відновлювальна енергетика. Окрім цього, аналіз міжнародного досвіду подолання наслідків коронакризи в енергетичній галузі свідчить, що розвинуті країни світу розраховують на нову екологічну політику, як точку зростання економіки у середньостроковій перспективі. Один з таких прикладів, - це амбіційний план ЄС по боротьбі з парниковими газами що фактично визначає орієнтири розвитку європейської економіки на кілька десятиріч вперед. Основна суть таких змін полягає у трансформації промисловості Європейського Союзу та України до вуглецево-нейтральної моделі функціонування та відповідних принципів взаємодії на ринку.

З огляду на вищевикладене, для подальшого економічного зростання Топорівської ОТГ, зокрема слід одночасно забезпечити сталий розвиток альтернативної енергетики із одночасним дотриманням інтересів споживачів. Такий стратегічний підхід дозволить громаді не лише якісно оновити власні промислові ланцюжки, але й інтегруватись у нову економічну модель Європейського Союзу.

Операційна ціль 1.2. Розвиток сільського господарства у громаді

Завдання 1.2.1. Навчально-консультативна підтримка індивідуальних с/г виробників

Успішне ведення власного господарства в умовах ринкової економіки, розширення умов для самозайнятості працездатних людей в селах, значною мірою залежить від наявних знань, умінь, навичок, досвіду населення. Знання та навички набуваються шляхом їх передачі від практиків через навчальні технології та їх закріплення на практиці.

Досягнення завдання передбачається шляхом проведення таких заходів як:

- вивчення кращого досвіду ефективних індивідуальних виробників сільгосппродукції інших районів Чернівецької області та інших регіонів України;
- відбір ініціативних індивідуальних товаровиробників, мотивованих до підвищення своїх компетенцій;
- відбір професійних тренерів-консультантів з необхідними знаннями і практичним досвідом;
- складання відповідних навчально-консультаційних програм;
- проведення навчань та консультаційна підтримка.

Також дане завдання передбачає запровадження нових сортів та технологій у дрібнотоварному с/г виробництві, у т.ч. у домогосподарствах, що можливе шляхом проведення таких заходів та проектів, як:

- вивчення кон'юнктури ринку для виявлення переліку сортів рослин, вирощування яких не пов'язане зі складними технологіями та дозволить мешканцям сільських територій громади отримувати вищі прибутки у порівнянні з вирощуванням традиційної садівничої продукції,
- вивчення технологій вирощування та шляхів збуту нових сортів, підготовка навчально-інформаційних матеріалів для поінформування мешканців сільських територій,
- відбір ініціативних представників сіл, які мають потенційну зацікавленість у вирощуванні нових сортів,
- підготовка та затвердження сільської програми для забезпечення сільських домогосподарств насінням/саджанцями нових культур.

Окрему увагу необхідно приділити розвитку садівництва та ягідництва, а також заготівлі лікарських трав на базі дрібних сімейних фермерських господарств як основних постачальників сировини для АПК. Також перспективним напрямком може бути започаткування равликкових ферм на території громади, відкриття міні плодоконсервних заводів, виробництво крафтових соків.

Завдання 1.2.2. Створення умов для переробки сільськогосподарської-продукції та її збереження

Досягнення завдання передбачається шляхом проведення таких заходів та проектів, як:

- відбір ініціативних представників сіл, які мають потенційну зацікавленість у створенні підприємств для переробки та збереження продукції садівництва,
- вивчення досвіду таких успішно діючих підприємств Чернівецьчини та інших регіонів України,
- навчально-інформаційна кампанія, спрямована на формування у селах ініціативних груп та підвищення їх компетенції щодо організаційно-правових питань створення та управління підприємствами,
- підготовка бізнес-моделей щодо створення переробних сільськогосподарських підприємств та пошук фінансування (ДФРР, інвестори, проекти МТД) на закупівлю основних засобів.

Критично важливим для економічного розвитку громади є не лише підвищення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції, а й їх глибинна переробка на території громади з метою подальшого збуту за її межі та виходу на регіональний та національний ринки, хоча значна частка сільгосппродукції буде споживатися на внутрішньому ринку мешканцями, курортниками та туристами. Завданням передбачено співпраця громади з фермерськими господарствами, які працюють на її території, з метою створення виробничих цехів для глибокої переробки та виробництва екологічно-чистої с/г-продукції. Переробні підприємства планується створити за кошти приватних інвесторів (агрофірм); особливу увагу необхідно приділити переробці продукції садівництва.

Завдання 1.2.3. Рациональне використання земель сільськогосподарського призначення

Оскільки пріоритетом розвитку громади обрано раціональне і екологічне використання земельних ресурсів та розвиток підприємницької кооперації планується робити акцент на екологічну чистоту території та її продукції, дане завдання покликане забезпечити раціональне використання місцевих природних ресурсів, зокрема, земельних ділянок, лісових та водних ресурсів, а також створення безвідходних виробництва на території Топорівської громади. Для цього в першу чергу необхідно провести повну паспортизацію всіх ресурсів та виробництв на території ОТГ.

Дане завдання також передбачає розвиток сонячної енергетики у громаді на базі земель, не придатних для продуктивного сільського господарства.

Операційна ціль 1.3. Розвиток підприємницької кооперації

Завдання 1.3.1. Створення умов для об'єднання зусиль активних підприємців громади

За даними опитування, майже половина респондентів повідомила, що за останніх 12 місяців матеріальний стан їх сім'ї не змінився. Однак, такий відносний добробут місцевих жителів є вразливий через залежність усіх місцевих фермерів-садівників до різких коливань кон'юнктури на світових ринках яблук. Водночас, умови для започаткування і ведення власного бізнесу у громаді та можливості для працевлаштування були оцінені дуже скромно, як і стан важливої для підприємців інфраструктури – автодоріг і вулиць. Двигуном місцевого економічного розвитку має стати кластер фруктових садів з належними переробними потужностями, які збільшать ланцюжки доданої вартості у громаді. Зростаючий попит на екопродукцію в Україні та Європі у поєднанні із сучасними інформаційними технологіями відкривають можливість збільшення продажів місцевої продукції переробки яблук і фруктів по всій країні та світі, не виходячи з дому. Це також відкриває надзвичайні можливості для реалізації підприємницького потенціалу молоді, зокрема старшокласників. Однак для успіху необхідно розвивати підприємницькі компетенції місцевих фермерів-садівників та допомагати у спільному просуванні продукції. Для цього необхідно формування інфраструктури підтримки малого бізнесу, починаючи з Центру економічного розвитку, який може виконувати юридичний, бухгалтерський, маркетинговий супровід для дрібних виробників. А передусім – залучати для розвитку місцевої інфраструктури грантові кошти і дешеві кредитні ресурси.

Досягнення цілі пропонується за допомогою:

- ✓ створення умов для розвитку садівництва та інфраструктури підтримки підприємців (зокрема логістично-консультаційного центру), стимулювання їх співпраці, покращення ділових навичок, застосування інновацій
- ✓ збільшення ланцюжків доданої вартості (переробних потужностей) в місцевій економіці
- ✓ залучення зовнішніх інвестицій для створення робочих місць у громаді
- ✓ сприяння розвитку підприємницького потенціалу школярів та молоді

Завдання 1.3.2. Просвітницька та навчально-консультативна підтримка підприємницької кооперації .

Ціль є важливою для стратегії Топорівської громади, так як в громаді існує ментальна думка що в бізнесі тільки «сам за себе». Існує потреба у стимулюванні, починаючи зі школи, практик спільної роботи, довіри, організації ефективної співпраці, та популяризації історій успіху. Передумовою цьому є створення позитивного інформаційного простору і забезпечення можливості залучення громадян до управління справами громади («соціальні ліфти» для молоді).

Досягнення завдання передбачається шляхом проведення таких заходів та проєктів, як:

- відбір ініціативних підприємців, які мають потенційну зацікавленість у створенні кооперативу,
- вивчення досвіду успішно діючих кооперативів з інших регіонів України,
- навчально-інформаційна кампанія, спрямована на формування у селах ініціативних груп та підвищення їх компетенції щодо організаційно-правових питань створення та управління кооперативом,
- підготовка бізнес-моделей щодо створення сільськогосподарських кооперативів та пошук фінансування (ДФРР, інвестори, проєкти МТД).

Важливим для економічного розвитку громади є глибинна переробка на території громади з метою подальшого збуту за її межі та виходу на регіональний та національний ринки. Для випуску конкурентоздатної продукції важлива її якість та змога ефективно просувати продукцію на товарних ринках, такі задачі досить важко вирішувати в одиночку. Завданням передбачено проводити навчальні та просвітницькі заходи із залученням фасилітаторів які покажуть переваги співпраці в плані створення виробничих цехів для глибокої переробки та виробництва продукції. На базі створеної комунальної установи «Агенція розвитку Топорівської громади» будуть надаватись консультації та вестиметься просвітницька робота з метою підтримки фермерських господарств, підприємців та кооперативів.

Завдання 1.3.3. Створення інвестиційно привабливих площадок для ведення спільного бізнесу

Для сталого розвитку на наступний середньостроковий період потрібно розпочати активну діяльність з рекламування громади та інвестиційно привабливих об'єктів. Для цього варто об'єднати зусилля усіх суб'єктів, які працюють у громаді, керівників місцевої влади та області. Очевидно, що потрібна не просто реклама окремих товарів/об'єктів ОТГ, потрібна реклама власне громади. Завдання можна реалізувати через комплексний проєкт створення інвестиційного паспорту на фоні бренду громади, для цього необхідно:

- розробка концепції бренду громади як інструменту підвищення її конкурентоздатності;
- підготовка пакету стратегічних ініціатив і проєктів, спрямованих на просування бренду громади;
- створення сучасного, привабливого візуального інвестиційного паспорту громади;
- встановлення системи зовнішнього маркування як громади в цілому, так й її основних інвестиційних об'єктів;
- побудова програми просування і комунікацій громади.

Маркетинг і промоція інвестиційних можливостей та продуктів громади передбачає:

- підготовку принаймні двомовних (українська та англійська) маркетингових матеріалів: папка, маркетингова брошура з загальним описом громади та детальні інформаційні листки;
- розробку презентацій економічних та інвестиційних можливостей громади;
- включення в бази даних інвестиційних об'єктів;

- модернізації сайту громади для промоції як місця «для ведення бізнесу», інвестування та відпочинку.

Аналіз виявляє потенційну економічну нішу у сфері екологічного вирощування фруктів та переробки продукції садівництва. Системними умовами розвитку садівництва мають бути однакові правила та неухильне дотримання природоохоронного та податкового законодавства для всіх учасників ринку, а також популяризація громади в Україні та за її межами, що повинно суттєво підвищити її впізнаваність на ринку садівництва.

Операційна ціль 1.4. Розвиток бізнесу та залучення інвестицій

Завдання 1.4.1. Активізація підприємницької активності у громаді

Більшість робочих місць у громаді створюють сільськогосподарські та переробні підприємства. Решта робочих місць - у бюджетній сфері, у виробництві, торгівлі, а також самозайнятості у малому бізнесі та одноосібному с/г виробництві. Зовсім не використовується логістичний потенціал громади. У середньостроковій перспективі економічний профіль Топорівської громади мають формувати екологічне сільськогосподарське виробництво та переробка с/г продукції.

Більшої ваги в економіці громади повинен набути малий і середній бізнес - як обслуговуючий кластер екологічного сільськогосподарського виробництва та переробки продукції садівництва, так і самостійна сфера економіки, - тому завданням громади є розвиток інфраструктури підтримки бізнесу.

Топорівська громада є сільська за офіційним означенням, хоча за структурою економіки є промислово-аграрною. Наявність низки земельних ділянок несільськогосподарського призначення, які можуть бути запропоновані для інвесторів, створить можливість для будівництва нових підприємств галузі переробки с/г продукції, виробленої на сільських територіях громади. Завдання громади тут – сформувати якісні інвестиційні пропозиції, просунути їх на інвестиційні ринки та знайти стратегічного інвестора. Ці та інші можливості були розглянуті членами Робочої групи зі стратегічного планування та знайшли відображення у операційних цілях та завданнях, через які планується досягати цілі.

Завдання 1.4.2. Покращення умов для ведення бізнесу та залучення інвестицій (розробка генпланів, каталогу інвестиційних пропозицій, бренду громаду, паспортизація земель)

Інфраструктура підтримки бізнесу на даний час у громаді відсутня. З метою здійснення контролю над станом нерухомого майна громади та оптимізації ухвалення рішень щодо його використання з урахуванням інтересів всього населення доцільно створення і ведення єдиного Реєстру об'єктів нерухомого майна, в т.ч. комунальної власності, з систематизованими даними про всі земельні ділянки, будівлі, споруди і приміщення, що знаходяться в комунальній власності. Під Реєстром розуміється інформаційна система, що є впорядкованою відповідно до єдиних методологічних і програмно-технічних принципів сукупністю баз даних про суб'єктів і об'єкти комунальної власності та пов'язані з нею речові права. Основними принципами, на яких повинна базуватися така інформаційна система, виступають:

- єдина система ідентифікації об'єктів;
- однократність введення інформації;
- відповідальність за повноту і достовірність наявної інформації;
- забезпечення доступу користувачів до інформації та блокування несанкціонованого доступу;
- періодичне оновлення інформації;
- забезпечення збереження інформації та незалежності від технічних засобів, що застосовуються.

Реєстри нерухомого майна доцільно вести в розрізі типів об'єктів, наприклад: земельні ділянки; будівлі та споруди; приміщення; об'єкти інженерно-транспортної інфраструктури та благоустрою; зелені насадження; об'єкти незавершеного будівництва.

Наступний крок після створення Реєстру – оцінити доцільність спрощення правових питань для майбутнього інвестора, а також проведення інженерної інфраструктури до окремих земельних ділянок, які (за результатами оцінки) можуть становити значний інтерес серед інвесторів. Досягнення завдання передбачається шляхом:

- визначення пріоритетних для громадивидів економічної діяльності для залучення інвестицій;
- визначення переліку владних послуг та заохочень для інвесторів та обсяг їх надання відповідно до пріоритетності перспективної інвестиції;
- детальний опис процедур та умов продажу та / або оренди ділянок і майна;
- розробка типових зразків регуляторних актів та правовстановлюючих документів.

Реалізація інвестиційних проектів і впровадження інвестиційної політики передбачає вирішення комплексу земельно-правових питань:

- визначення правового режиму землі як територіальної основи економічного розвитку;
- розробку і затвердження правил регулювання земельних відносин та забудови на принципах приватно-публічного партнерства;
- визначення територій пріоритетного інвестиційного розвитку громади.

Стратегічна ціль 2. Забезпечення комфортності проживання у громаді

Операційна ціль 2.1. Розвиток інфраструктури територій громади

Сучасні високотехнологічні методи сільськогосподарського виробництва не потребують великої кількості робочих місць, як це було ще півстоліття тому, що призводить до зростання безробіття у сільській місцевості, падінні доходів мешканців села та, як наслідок, міграційних процесів в напрямку міст або взагалі інших регіонів. Тому важливими завданнями даної цілі є розвиток інфраструктури та диверсифікація економічної діяльності у селах Топорівської громади та створення нових додаткових джерел доходів для їхніх мешканців.

Завдання 2.1.1. Забезпечення внутрішніми транспортними комунікаціями населених пунктів громади (дороги між населеними пунктами, в селах, вуличне освітлення)

Більшість сільських доріг з твердим покриттям давно не ремонтвані, часто - з глибокими вибоїнами, що ускладнює рух автомобільного транспорту. Більша частина об'єктів придорожньої та туристичної інфраструктури не відповідають вимогам міжнародних норм та стандартів. Першочергово потребують ремонту ділянки доріг, які пов'язані з функціонуванням ключових соціально-економічних об'єктів громади:

- підприємства;
- освітні заклади;
- об'єкти соціальної інфраструктури;
- заклади культури;
- роздільний збір та сортування сміття.

Зважаючи на високу вартість робіт з асфальтування доріг, варто розглянути ідею щодо придбання рециклерів з метою повторного використання елементів пошкодженого асфальтового покриття для ремонту доріг. Також дане завдання передбачає формування якісної тротуарної мережі та системи вуличного освітлення у громаді.

Завдання 2.1.2. Запровадження системи управління ТПВ

Ситуація із поводженням із ТПВ є не задовільною, неорганізоване вивезення в деяких частинах населених пунктів громади призводить до засмічення територій,

засмічення берегів річок та водоймищ в селах, а також засмічення земель від захоронення ТПВ на організованих сміттєзвалищах в селах. Така діяльність негативно впливає на навколишнє природне середовище, а саме забруднення землі, повітря, ґрунтових вод. Придбання та облаштування сміттесортувального обладнання дозволить зменшити захоронення ТПВ на сміттєзвалища, а придбання індивідуальних контейнерів для сміття покращить культуру поводження з ТПВ. На першому планувальному циклі завданням слід передбачити запровадження системи роздільного збирання ТПВ, на другому – запуск сортувальної лінії на сільському сміттєзвалищі. Важливим в цьому завданні є також ліквідація стихійних сміттєзвалищ, що утворилися на території громади. Робота по вдосконаленню системи управління ТПВ повинна включати:

- Еколого-просвітницьку роботу з мешканцями громади, особливо з молоддю, з метою виховання дбайливого ставлення до природи, формування екологічної культури населення;
- Запобігання забруднення підземних та поверхневих вод (очищення стічних каналів);
- Проведення роботи пов'язаної з поліпшенням технічного стану та благоустрою водойм (особливо сільських потічків);
- Придбання обладнання (ящиків, баків) для вивозу сміття, облаштування місць, транспортування і складування побутових відходів (сміттєзвалищ);
- Придбання спецтехніки (сміттєвоза) для збирання та перевезення ТПВ;
- Оплату транспортних послуг по вивозу твердих побутових відходів;
- Зменшення викидів забруднюючих речовин та покращення стану атмосферного повітря;
- Охорону і раціональне використання земель;
- Озеленення, благоустрій сіл (ліквідація аварійних дерев та сухостою, закупівля та висадка саджанців дерев і квітів, розбивка клумб, квітників, очистка чагарників, боротьба з борщівником);

Завдання 2.1.3. Розвиток культурної та спортивної інфраструктури громади

Для розширення можливостей щодо проведення культурного відпочинку у громаді варто розвивати культурну інфраструктуру ТГ. Зокрема, обладнати будинок культури мультимедією для демонстрації сучасних фільмів. Обладнати літній майданчик для проведення різних заходів для підвищення культурного рівня населення ТГ усіх вікових категорій. Також необхідно відкрити мистецькі та музикальні гуртки

Для розширення можливостей щодо забезпечення здорового способу життя у громаді варто вдосколювати спортивну інфраструктуру ТГ. Зокрема, реконструкції потребує стадіон, задля більш ефективного використання місцевих ресурсів необхідним є створення власної (комунальної) спортивної школи у громаді або вирішення цього питання на засадах ММС. Також для забезпечення сталості використання спортивних об'єктів громади необхідно удосколювати програми виховання дітей дошкільного віку з метою ознайомлення їх з факторами ризику для життєдіяльності, формування навичок здорового способу життя, створення адекватної самооцінки, прийняття рішень і відпрацювання моделей поведінки в небезпечних ситуаціях, удосконалити систему та організувати проведення сільської традиційної комплексної спортивної олімпіади серед школярів, запровадити систему організації шкільної і позашкільної фізкультурно-оздоровчої і спортивної роботи, орієнтованої на створення спортивних клубів, спеціалізованих спортивних класів у середній загальноосвітній школі.

Завдання 2.1.4. Благоустрій території сіл (публічні простори)

Завданнями благоустрою є розроблення і здійснення ефективних і комплексних заходів з утримання територій населених пунктів у належному стані, їх санітарного очищення, збереження об'єктів загального користування, а також природних ландшафтів, інших природних комплексів і об'єктів; організацію належного утримання та раціонального використання територій, будівель, інженерних споруд та об'єктів

рекреаційного, природоохоронного, оздоровчого, історико-культурного та іншого призначення; створення умов для реалізації прав суб'єктами у сфері благоустрою населених пунктів. Зокрема, передбачається розвиток парків та сільських зон відпочинку з їхнім відповідним облаштуванням смітниками, лавочками, вуличним освітленням та т.п., а також облаштування місць відпочинку біля води.

Завдання 2.1.5. Підвищення готовності до надзвичайних ситуацій

Територія Топорівської громади знаходиться як в сейсмично-небезпечній зоні тому потребує розвитку системи оповіщення та раннього реагування на надзвичайні ситуації. Також є потреба розвитку швидкого реагування на ліквідацію пожеж на полях і садах, їх наслідків; ліквідацію наслідків буреломів, сніголамів та вітровалів. Крім того, важливими заходами є проведення берегоукріплень, руслорегулюючих робіт та реконструкція інженерних споруд та боротьба з ерозією та зсувами.

Актуальним питанням є забезпечення безпеки та громадського порядку, тому в громаді варто пропрацювати питання встановлення системи відеомоніторингу за основними транспортними артеріями ОТГ. В рамках регіональних програм профілактики злочинності, підвищення безпеки дорожнього руху передбачається з метою ослаблення дії криміногенних факторів в об'єднаній територіальній громаді, зокрема в період кризових суспільних ситуацій.

Операційна ціль 2.2. Підвищення якості муніципальних послуг у громаді

Завдання 2.2.1. Розвиток мережі освітніх закладів, зокрема дошкільних

В рамках завдання передбачено покращити матеріально-технічну базу потенційних та наявних опорних шкіл громади, зокрема, відремонтувати їдальні в школах та обладнати кабінети спеціалізованим інвентарем. Крім того, реконструкції та додаткового оснащення потребують спортивні зали у ДНЗ та школах громади. Окремими питанням є об'єднання шкільних бібліотек з сільськими.

Громада повинна планувати на майбутнє вирішення питання створення закладів дошкільного виховання, зокрема врахувати можливості фінансування їх будівництва та створення за рахунок різних джерел, зокрема приватного капіталу, а також розглянути можливості створення садочків із різними формами власності. Існуючі заклади дошкільної освіти мають застарілу матеріально-технічну ігрову базу. Застаріле ігрове обладнання становить загрозу під час активної рухової діяльності дошкільників даного закладу. Тому закупівля та встановлення ігрових комплексів забезпечить безпечні умови під час ігор на прогулянці та спонукатиме до активної рухової активності, що в свою чергу буде ефективно впливати на фізичний розвиток дітей дошкільного віку.

Капітальні роботи з енергоефективної реконструкції в більшості закладів освіти громади не проводилися з часу введення приміщень в експлуатацію. Необхідно реалізувати комплексний проект з енергозбереження, що сприятиме економії бюджетних коштів та поліпшенню умов перебування та відповідно – стану здоров'я дітей. Сучасні технології дають можливість показати учням, як відбуваються природні явища, продемонструвати процеси, практичне застосування отриманих знань. Однак школи громади не мають належного матеріального та технічного забезпечення кабінетів природничих наук, відсутня мультимедійна та інтерактивна техніка. Це не дозволяє ознайомити учнів з можливостями, які надає сучасне інформаційне середовище для вивчення даних дисциплін. Для подолання цієї проблеми планується облаштування цифрових лабораторій в кабінетах фізики, хімії та біології. Також школи громади не мають сучасних спеціалізованих спортивних майданчиків.

Завдання 2.2.2. Створення власного центру первинної медичної допомоги, та розвиток мережі медичних закладів у громаді

Основні сучасні потреби системи охорони здоров'я – слабка матеріально-технічна база, застаріла інфраструктура, які не дозволяють ефективно здійснювати діагностування

хвороб на ранніх стадіях, а також проводити профілактику для недопущення захворювань. Основний акцент у рамках даного стратегічного завдання – розвиток первинної медико-санітарної ланки та акцентування на профілактичній роботі пунктів здоров'я та амбулаторій загальної практики сімейної медицини – для наближення якісної кваліфікованої медичної допомоги до кожної людини за місцем її проживання. Передбачено створення власного центру первинної медичної допомоги, та здійснити капітальний ремонт приміщень амбулаторій загальної практики. Після створення власного центру первинної медичної допомоги планується енергомодернізація існуючих приміщень Фельдшерсько-акушерські пунктів та Амбулаторії заг. практики сімейної медицини. В рамках даного завдання планується:

- створення власного центру первинної медичної допомоги;
- виготовлення проектно-кошторисної документації;
- визначення підрядників для проведення робіт;
- завершення ремонту приміщення нової амбулаторії;
- ефективне використання вільних площ приміщення, можливо під хоспіс.

Завдання 2.2.3. Підвищення якості надання адміністративних послуг на території об'єднаної територіальної громади

Відповідно до закону про добровільне об'єднання територіальних громад, у селах, що увійшли до складу об'єднаної громади, місцеву владу представляють старости. Одна з основних їхніх функцій – збір і первинна обробка запитів населення на отримання адміністративних послуг, а також допомога у оформленні необхідних документів у відповідних інстанціях. Відповідно, дане завдання в першу чергу направлене на покращення якості саме цих видів послуг. Актуальним є також створення реєстрів нерухомого майна та баз платників податків та налагодження ефективної роботи інспекторів з благоустрою території та праці.

Завдання 2.2.4. Розробка комплексу заходів націлених на підвищення енергоефективності приміщень в яких знаходяться бюджетні установи громади.

Планується реалізувати енергозберігаючі заходи в бюджетних установах всієї громади, які є складовою частиною плану дій сталого енергетичного розвитку:

- провести енергоаудит бюджетних установ;
- сформулювати енергетичний бюджет громади на заходи з підтримки енергозберігаючих ініціатив;
- проводити інформаційну кампанію щодо енергозбереження;
- проведення навчальних заходів серед громадян щодо формування громадського нагляду та контролю;
- провести термомодернізацію бюджетних установ (капітальний ремонт, заміна вікон, утеплення стін, стелі, ізоляція покрівлі).

Основні завдання та заходи:

- скорочення обсягів споживання енергоносіїв;
- скорочення обсягу бюджетних видатків шляхом модернізації систем теплопостачання та термомодернізації об'єктів бюджетної сфери;
- визначення технічного потенціалу та заміщення традиційних видів енергоресурсів за рахунок використання відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива;
- збільшення розміру інвестицій в енергоефективну модернізацію будівель;
- підвищення кваліфікації кадрів в галузі енергоефективності (навчальні курси, семінари, конференції) та популяризація енергозбереження;
- здійснення щоденного моніторингу споживання енергоносіїв у будівлях бюджетної сфери громади та удосконалення системи автоматизованого збору інформації, регулювання споживання теплової енергії, електроенергії, водопостачання бюджетної сфери громади;

- визначення класів енергоефективності будівель бюджетної сфери;
- впровадження світлодіодних систем освітлення вулиць та модернізація існуючих;
- реконструкція існуючих котелень.

Операційна ціль 2.3. Гуртування громади, формування середовища довіри та активності, створення умов для цікавого дозвілля і відпочинку.

Завдання 2.3.1. Гуртування населених пунктів які ввійшли в громаду як єдиної дружньої конкурентоздатної адміністративної одиниці

Дане завдання передбачає створення умов для гуртування громади, формування середовища довіри та активності, створення умов для цікавого дозвілля і відпочинку мешканців. Використання так званих заходів з гуртування доцільно використати наявний досвід та цікаву практику інших громад (Усть-Путило-голова ліпила вареники, в Рукшині спільно варили рибну юшку і т.д.). Також необхідно організовувати спортивні турніри, дні сіл, та інші спільні заходи.

Завдання 2.3.2. Організація дозвілля населення (позашкільне навчання, центри спілкування/коворкінгу, громадські простори, тренінги/практика/волонтерство, система навчання протягом усього життя)

Дане завдання передбачає розвиток позашкільного навчання, створення центрів спілкування, проведення тренінгів та навчальних практик для школярів, розвиток гурткової роботи та волонтерської мережі. Важливим завданням є відкриття школи мистецтв у громаді (в т.ч. із наданням послуг музичної освіти), можливо, - на засадах ММС. Передбачити надання громадським організаціям фінансової допомоги на безповоротній основі для фінансування реалізації задач соціального, морально-етичного, духовного характеру, фізичного виховання за пріоритетними для громади напрямками. З метою профілактики злочинності в період кризових суспільних ситуацій, передбачається здійснення комплексу заходів щодо:

- запобігання поширенню пияцтву та наркоманії; усунення причин і умов, що сприяють втягненню молоді та підлітків у протиправну діяльність;
- підвищення ефективності профілактичної роботи, забезпечення належного правопорядку та громадську безпеку, підвищення правової культури населення, захист прав та свобод громадян;
- удосконалення системи профілактики злочинності та правопорушень, спрямованої на посилення боротьби з антисоціальними явищами;
- проведення профілактичних відпрацювань місць відпочинку і оздоровлення дітей з метою забезпечення громадського порядку;
- посилення контролю за дотриманням законодавства щодо заборони продажу алкогольних напоїв та тютюнових виробів особам віком до 18 років;
- спрямування зусиль на запобігання вчиненню правопорушень та злочинів неповнолітніми та відносно них, підняття на якісно новий рівень профілактичної роботи;
- підвищення оперативності реагування на вчинені злочини і правопорушення та їх виявлення;
- підвищити ефективність координації зусиль і обміну інформацією між правоохоронними органами та радою в питаннях протидії і профілактики злочинності, забезпеченні громадського порядку;
- залучення до виконання програми, зокрема і громадських помічників дільничного інспектора поліції;
- постійного моніторингу та належного реагування на виявлені недоліки.

Окремим питанням є реалізація проектів в сфері посилення громадської активності в громаді та подолання її закритості.

Діяльність у межах стратегічної цілі 1, 2 повністю узгоджується зі стратегічними цілями Стратегії розвитку Чернівецької області до 2027 року

План реалізації стратегії

В основу Плану реалізації стратегії лягли проектні ідеї, відібрані під час засідання та доопрацьовані членами Робочої групи на основі пропозицій, що надійшли від представників підприємств, установ та організацій Топорівської громади.

Часові рамки і засоби реалізації

План реалізації стратегії складається з двох Стратегічних програм у відповідності зі стратегічними цілями Стратегії, які реалізуються через відповідно технічні завдання на проекти місцевого розвитку. Впровадження проектів двох програм можливе через:

- внесення заходів до щорічної програми соціально-економічного розвитку, можливо – галузевих регіональних програм;
- фінансування за рахунок субвенції на розвиток інфраструктури ОТГ;
- залучення коштів Державного фонду регіонального розвитку, в т.ч. на проекти міжмуніципальної співпраці;
- залучення фінансування від проектів та програм міжнародної технічної допомоги суб'єктами місцевого розвитку різних організаційно-правових форм;
- залучення співфінансування від мешканців громади (де це передбачено умовами проекту);
- залучення інвестиційних коштів.

План реалізації стратегії на 2021-2024 роки складається з 21 технічних завдань на проекти місцевого розвитку та буде інтегрований до програми соціально-економічного розвитку громади на аналогічний період.

Таблиця 2. План реалізації стратегії

Стратегічні цілі	Операційні цілі	Завдання	Назва проекту	Вартість, тис. грн.			
				2021	2022	2023	2024
1. Створення умов для раціонального і екологічного використання земельних ресурсів та розвиток підприємницької кооперації	1.1. Раціональне використання природних ресурсів громади	1.1.1. Залучення інвестицій на земельні ділянки для ведення екологічного господарювання	Розробка комплексного плану просторового розвитку (розробка генпланів, паспортизація земель)	100	2000	1000	
		1.1.2. Створення житлово-комунального підприємства для надання послуг мешканцям та бізнесу	Придбання техніки в лізинг (Автогрейдер, Смітєвез)	20	1140	1140	1140
			Закупівля трактора з відвалом та причепом		1000		
			Закупівля ескаватора та самоскида			5000	
			Закупівля асиннізатора				1000
			Забезпечення господарської групи КП «ТопКомун» інвентарем		50	50	50
			Облаштування автопарку КП «ТопКомун»		500	500	500
	1.1.3. Розвиток альтернативної енергетики	Встановлення сонячних електростанцій		900	900	900	
	1.2. Розвиток сільського господарств а у громаді	1.2.1. Навчально-консультативна підтримка індивідуальних виробників с/г	Субвенція КУ «Агенція розвитку Топорівської громади»	50	50	50	50

		1.2.2. Створення умов для переробки сільськогосподарської продукції та її збереження	Розробка інвестиційного паспорту громади		50		
			Розробка ПКД комплексу переробки фруктів				500
		1.2.3. Раціональне використання земель сільськогосподарського призначення	Впровадження ГІС технологій		500	500	500
	1.3. Розвиток підприємницької кооперації	1.3.1. Створення умов для об'єднання зусиль активних підприємців громади	Програма підтримки ФГ та кооперацій		200	200	200
		1.3.2. Просвітницька та навчально-консультативна підтримка підприємницької кооперації	Субвенція КУ «Агенція розвитку Топорівської громади»		50	50	50
		1.3.3. Створення інвестиційно привабливих площадок для ведення спільного бізнесу	Субвенція КУ «Агенція розвитку Топорівської громади»		50	50	50
	1.4. Розвиток бізнесу та залучення інвестицій	1.4.1. Активізація підприємницької активності у громаді	Субвенція КУ «Агенція розвитку Топорівської громади»		50	50	50
		1.4.2. Покращення умов для ведення бізнесу та залучення інвестицій (каталогу інвестиційних пропозицій, бренду громаду)	Проведення комунікацій до потенційних інвестиційних ділянок		100		
			Облагородження інвестиційних ділянок			100	
			Надання субвенції КУ «Агенція розвитку Топорівської громади» на створення бренду, запровадження брендбуку, гербу громади та популяризації громади		50	10	10
2. Забезпечення комфортності проживання у громаді	2.1. Розвиток інфраструктури територій громади	2.1.1. Забезпечення внутрішніми транспортними комунікаціями населених пунктів громади (дороги між населеними пунктами, в селах, вуличне освітлення)	Розробка проектно – кошторисної документації «Модернізація мереж вуличного освітлення населених пунктів»		300		
			Реалізація проекту «Модернізація мереж вуличного освітлення населених пунктів»		1000	1000	1000
		2.1.2. Запровадження системи управління ТПВ	Закупівля смітєвих баків бюджетним установам		60		
			Запровадження роздільного сортування сміття шляхом закупівлі додаткових баків для населення				1000

		2.1.3. Розвиток культурної, спортивної інфраструктури громади ;	Розвиток та	Завершення будівництва спортивних майданчиків з штучним покриттям (с. Топорівці, с. Колінківці)		1500		
				Реконструкція існуючих футбольних полів громади		300	300	300
				Підтримка футбольних команд		100	100	100
		2.1.4. Благоустрій територій сіл (публічні простори)		Реалізація проекту «Активні парки – локації здорової України»	10	100	100	100
		2.1.5. Підвищення готовності до надзвичайних ситуацій		Створення та утримання «центру безпеки Топорівської громади»		1500	800	800
				Встановлення камер відеоспостережень на основних шляхах громади		100	100	100
2.2. Підвищення якості муніципальних послуг у громаді	2.2.1. Розвиток мережі освітніх закладів, зокрема дошкільних у громаді			Прибудова спортивної зали Бочковецького НВК		2000 0		
				Створення опорного закладу освіти та закупівля шкільного автобуса	1800			
				Зміцнення матеріально технічної бази навчальних закладів		1000	2000	2000
				Розробка ПКД пожежної сигналізації закладів освіти	25	100		
				Реалізація проектів пожежної безпеки		1000	1000	1000
	2.2.2. Створення власного центру первинної медичної допомоги, та розвиток мережі медичних закладів у громаді							
	2.2.3. Підвищення якості надання адміністративних послуг на території об'єднаної територіальної громади			Реорганізації ВРМ ЦНАП В Територіальні підрозділи ЦНАП	10			
				Відкриття та утримання паспортного сервісу	550	80	80	80
	2.2.4. Розробка комплексу заходів націлених на підвищення енергоефективності приміщень в яких знаходяться бюджетні установи громади.			Виготовлення ПКД та реалізація проектів з енергомодернізації закладів освіти		2000	2000	1000
				Виготовлення ПКД та реалізація проектів з енергомодернізації адмінприміщень		1000	1000	1000
			Виготовлення ПКД та реалізація проектів з енергомодернізації закладів охорони здоров'я		1000	1000		
2.2.5. Організація дозвілля населення			Відкриття та утримання «Школи мистецтв»	200	1000	800	800	

		(позашкільне навчання, створення гуртків, центри спілкування/коворкінгу, громадські простори, тренінги/практика/ волонтерство, система навчання протягом усього життя)					
--	--	--	--	--	--	--	--

Очікувані результати та показники Стратегічної цілі 1 Створення умов для раціонального і екологічного використання земельних ресурсів та розвиток підприємницької кооперації

Реалізація стратегічної цілі у середньо- та довгостроковій перспективі призведе до наступних результатів:

- раціонального та більш ефективного використання ресурсного потенціалу громади;
- розвитку підприємницької активності мешканців громади;
- розвиток підприємництва і конкурентоспроможності місцевої економіки;
- залучення інвестицій;
- збільшення обсягів виробництва та експорту;
- розвиток сільськогосподарської кооперації, зростання доходів сільського населення;
- розвиток туристичної сфери у громаді;
- створення нових робочих місць, зменшення відпливу населення з громади;

Показниками ефективності реалізації можуть виступати:

- Кількість відновлених/створених нових бізнесів на території громади, в т. ч. виробників плодово овочевої продукції.
- Кількість інвестиційних пропозицій для потенційних інвесторів.
- Обсяги залучених інвестицій.
- Кількість проведених семінарів для мешканців сіл з питань диверсифікації сільгоспвиробництва у домогосподарствах.
- Кількість створених сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.
- Кількість підприємств з переробки с/г-продукції.
- Обсяги виробництва промпродукції на території громади та її зростання.
- Кількість туристичних послуг, що надаються на території громади.
- Кількість функціонуючих туристичних об'єктів.
- Кількість діючих туристичних маршрутів.
- Кількість туристів, які відвідують громаду.
- Розроблений бренд Топорівської громади.
- Кількість утворених робочих місць.
- Кількість адміністративних послуг, які надаються у громаді, зокрема, для бізнесу.

Очікувані результати та показники Стратегічної цілі 2 Забезпечення комфортності проживання у громаді.

Реалізація стратегічної цілі 2 у середньо- та довгостроковій перспективі призведе до наступних результатів:

- зміцнення людського капіталу, підвищення якості послуг освіти, культури, дозвілля, охорони здоров'я, інтенсифікацію взаємодії територій, а отже, – підвищення якості життя населення.
- покращення інфраструктури територій, у першу чергу доріг та інших комунікацій та мереж;
- зростання рівня заробітної плати відносно середньообласних показників;
- зростання рівня купівельної спроможності мешканців громади.

Показниками ефективності реалізації можуть виступати:

- Здійснено капітальний ремонт доріг (км).
- Здійснено капітальний ремонт та будівництво інженерних мереж та споруд (кількість об'єктів, довжина у км).
- Зниження обсягів споживання енергоресурсів у громаді.
- Облаштовані майданчики та встановлені контейнери для приймання розділених ТПВ.
- Обсяги сортованого сміття, що йде на переробку.
- Кількість та площа облаштованих місць для відпочинку громадян.
- Проведені капітальні ремонти об'єктів соціальної інфраструктури.
- Освітні, культурні та медичні заклади громади забезпечені сучасним інвентарем.
- Зростання рівня ЗНО серед випускників громади.
- Зниження рівня захворюваності у громаді.
- Кількість дітей та молоді, охоплених позашкільним навчанням та волонтерством.
- Кількість об'єктів спортивної інфраструктури
- Покращено матеріально-технічну базу приміщень з надання адміністративних та побутових послуг у селах.

Припущення та ризики

Загальні припущення, що мають значення для реалізації стратегії, полягають в успішності задекларованих Урядом України реформ, а також ефективності реагування на зовнішні виклики. Наступними важливими припущеннями успішності реалізації цієї Стратегії є доступність державних коштів на розвиткові проекти, зокрема прозорість фінансових ресурсів Державного фонду регіонального розвитку, а також доступність іншого галузевого фінансування. Реалізація у громаді міжнародних проектів з підтримки практики сталого місцевого розвитку також сприятиме досягненню позитивних результатів.

Наявність коштів та знань з питань проектного менеджменту, відповідних технічних знань, є важливими загальними припущеннями для успішної реалізації стратегії. Можливості реалізації є ускладненими, оскільки громада раніше не працювала у режимі довгострокового планування та виконання запланованого. Варто провести значну інформаційну роботу серед місцевих політичних, управлінських та бізнесових еліт для належної підтримки стратегічних ініціатив та впровадження проектів.

До реалізації стратегії повинні бути залучені громадські організації, програми міжнародної технічної допомоги, державні установи, приватні інвестори зі своїми знаннями, людськими, інформаційними, матеріальними та фінансовими ресурсами.

Деякі проекти з плану реалізації Стратегії можуть бути більш ефективними при застосуванні конкурсних механізмів – доступ до суспільних благ повинен бути забезпечений за прозорими правилами, передусім для тих сіл, які демонструватимуть більш активну участь мешканців (наприклад, вносять своє співфінансування, безоплатну працю на користь громади, забезпечення утримання об'єктів інфраструктури тощо).

Підвищення спроможності місцевого населення та установ і їх готовність взяти участь та надати підтримку у реалізації програми є наступним важливим припущенням, що допомагає максимально використати сільськогосподарський, туристичний і підприємницький потенціал всіх територій громади. Участь фермерів, сільськогосподарських підприємств та інших суб'єктів розвитку села є особливо важливою для успіху ініціатив зі створення сільськогосподарських кооперативів.

Основні ризики, пов'язані зі здійсненням включають в себе:

- зниження інвестиційного рейтингу країни та регіону;
- зменшення обсягів державної підтримки об'єднаних територіальних громад;
- нехтування сільськими територіями на користь міст – низький рівень інвестицій, старіння населення, демографічний спад, міграція;

- нездатність встановити і використовувати зв'язки між селом та містом;
- нераціональне використання природних ресурсів, передусім – у аграрному секторі;
- неможливість встановлення необхідних партнерських відносин та отримання критичної маси зацікавлених сторін в населених пунктах, готових підтримати реалізацію конкретних проектів та стратегії в цілому;
- відсутність місцевих знань та управлінської спроможності для реалізації проектів і відсутність успіхів у мобілізації необхідних ресурсів (коштів);
- невчасне вирішення соціальних, освітніх, інфраструктурних, екологічних та інших проблем сільського населення.

Рекомендації

- Успіх реалізації та сталості результатів кожного проекту з реалізації стратегії повинен базуватися на розумному врахуванні інтересів громади і приватних інтересів. Тому, де це можливо, необхідне поєднання фінансування з бюджету громади і приватних коштів на додаток до підтримки з держбюджету та програм МТД.
- Участь проектів міжнародної технічної допомоги має важливе значення для надання фінансових ресурсів та технічної допомоги, забезпечення управлінського потенціалу і технічних навичок для реалізації стратегії.
- Міжмуніципальна співпраця – один з критичних ресурсів розвитку громади, постійна консультація з сусідніми громадами і регіональними агенціями розвитку є обов'язковим елементом розвитку. Важливим є отримання плюсів від співпраці, входження у кластери та її приналежність до того чи іншого функціонального розвитку території.
- Досвід інших регіонів і країн може прискорити реалізацію проектів і сприяти отриманню максимальної віддачі.
- Відповідно до передбачених стратегією цілей, окремі завдання та ідеї проектів можуть бути додані, або змінені в наступні роки під час процедур моніторингу та актуалізації стратегії.

Після завершення реалізації стратегічного плану розвитку громади на 2021-2024 рр. на його основі має бути розроблений план реалізації стратегії на 2025-2027 рр. та затверджений сесією Топорівської сільської ради у грудні 2024 р.

3. Характеристика поточного стану довкілля населених пунктів Топорівської громади, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану.

В даному розділі змодельюємо 3 сценарії розвитку ситуації:

а) якщо Стратегію розвитку Топорівської громади до 2027 року не буде затверджено;

б) у разі прийняття Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року на територіях, які ймовірно зазнають впливу;

в) зокрема щодо територій з природоохоронним статусом

Стратегія розвитку Топорівської громади до 2027 року розроблена виконавчим комітетом Топорівської громади відповідно до вимог Конституції України, Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та інших нормативно-правових актів.

При розробці Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року були враховані наступні нормативно-правові документи: Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», постанова КМУ від 26.04.2003 року № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету», «Стратегія розвитку Чернівецької області на період до 2027 року», затверджена рішенням XXXVI сесії обласної ради VII скликання від 04.02.2020 року № 1-36/20 та План заходів з реалізації у 2021-2023 роках Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2027 року, затверджений рішенням XXXVI сесії обласної ради VII скликання від 04.02.2020 року № 2-36/20.

Основною метою Стратегії є збереження реальних доходів та поліпшення добробуту населення громади шляхом економічного зростання громади, що призведе до створення нових робочих місць та отримання позитивного фінансового результату; розвиток та підтримка підприємництва, впровадження енергозберігаючих технологій на об'єктах комунальної сфери сільської ради, удосконалення соціальних стандартів, розвиток сільських територій, направлений на підвищення якості життя сільського населення, а також вдосконалення механізмів управління сільською громадою на засадах ефективності та відкритості.

Стратегія розроблена на довгостроковий період, що дозволить ефективніше планувати видатки у довгостроковій перспективі. Стратегія ґрунтується на аналізі тенденцій розвитку економіки, поточної економічної ситуації, припущеннях, які враховують вплив зовнішніх та внутрішніх чинників.

Заходи Стратегії фінансуються за рахунок різних джерел фінансування: власних надходжень до місцевого бюджету, субвенцій та дотацій з державного та обласного бюджетів, кредитних ресурсів, власних коштів господарюючих суб'єктів, грантів, міжнародної технічної допомоги, благодійної, гуманітарної, спонсорської допомоги та інших джерел не заборонених чинним законодавством.

У процесі виконання Стратегія може уточнюватися. Зміни та доповнення будуть затверджуватися сесією сільської ради за поданням голови або відповідних постійних депутатських комісій. Заходи, що включені в Стратегію, можуть бути реалізовані за умов наявності коштів. Звітування про виконання Стратегії здійснюватиметься за підсумками року.

Географічне розташування населених пунктів

Територія громади згідно з адміністративно-територіальним устроєм України входить до складу Чернівецького району Чернівецької області.

Адміністративним центром територіальної громади є село Топорівці, в якому розміщені її органи місцевого самоврядування.

Топорівська ТГ розташована у межах Прут-Дністровського межиріччя. Поверхня - підвищена хвилясто-пасмова лісова рівнина, значно розчленована. Лежить у Західно-

Українській лісостеповій фізико-географічній провінції. Клімат помірно континентальний. Середньорічна температура повітря 7.9-8.2 °С, опадів за рік випадає 600—650 мм, весна помірно волога, тепла і починається в першій декаді березня. Сніг сходить швидко — за півтора — два тижні, температура підвищується до +15 °С. Літо помірно тепле, достатньо вологе, довге, середня температура липня +20 +25 °С. Характерна хмарність, опади: бувають грози і зливи. Осінь переважно тепла, настає в першій — другій декаді вересня. Опади випадають рідко; потім збільшується хмарність, спостерігаються короточасні заморозки і снігопади. Зима помірно холодна. Пересічна температура січня -5 °С. Середня товщина снігового покриву — 20 см.

З північно — західної та північної сторони до села підходять ліси з переважанням бука, граба, дуба, берези. В лісах багато ягід, грибів, лікарських рослин. Тваринний світ представлено: лосями, козулями, дикими кабанями, лисицями, зайцями та іншими дрібними гризунами та великою різноманітністю птахів.

Загальна площа Топорівської ТГ становить – 12395,8 гав тому числі:

- Топорівці – 4033,7000 га з них 1562,8 га в межах населеного пункту.
- Колінківці – 5022,3000 га з них 1803,9758 га в межах населеного пункту.
- Грозинці – 2113,2000 га з них 595,7000 га в межах населеного пункту.
- Бочківці – 1226,6000 га з них 509,5000 га в межах населеного пункту.

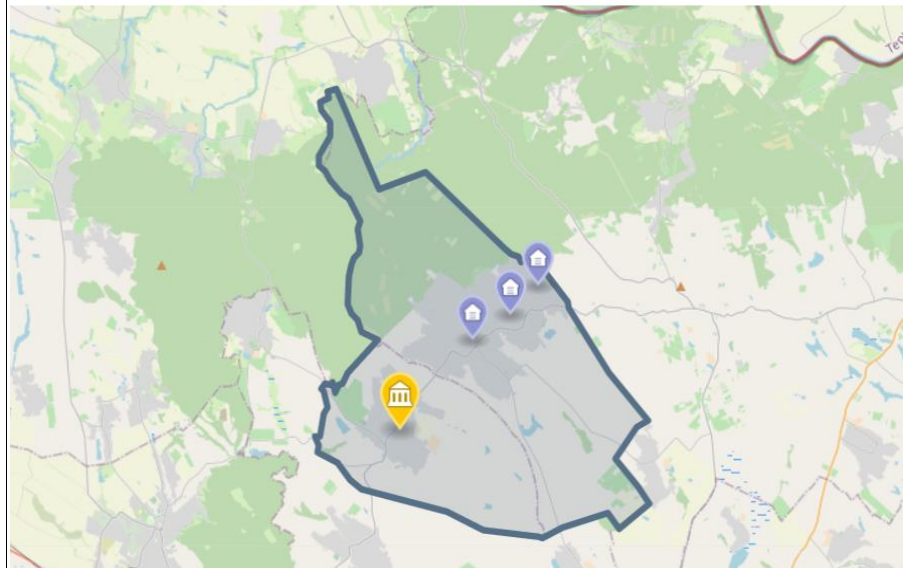
	<p>Адміністративні межі:</p> <p>- межує: 3 громадами: на півдні Магальська, півночі Клішковецька, заході Юрковецька, сході Новоселицька.</p> <p>- відстань: до райцентру 20,1 км та обласного центру м. Чернівці 20,1 км</p>
---	---

Рисунок 2. Карта громади

Населення

На території Топорівської територіальної громади проживає 12809 осіб. Щільність 103.3 осіб/км², що менше від середньої по області (111,4 особи), але є досить високою в порівнянні з іншими громадами.

Таблиця 3. Характеристика постійного населення громади

Осіб за віком	за статтю	за місцем проживання	за національністю
від 0 до 5 років 686	чоловіки 6080 осіб (47,5% до загальної кількості населення),	міське 0 осіб (% до загальної кількості населення),	українці 12809 осіб (100%)
5 до 6 років 213	жінки 6729 осіб (52,5 % до загальної кількості населення)	сільське 12809 осіб (100% до загальної кількості населення)	
6 до 18 років 1874			
18 до 60 років 7540			
старші 60 років 2496			

Що стосується статевого розподілу то відповідно до наведених нижче даних можна зробити висновок про відсутність яскраво виражених диспропорцій. Розподіл населення за статевою ознакою в розрізі населених пунктів наведено в таблиці.

Таблиця 4. Статевий розподіл населення

	чоловіків	жінок	Діти 2015-2020 року
Топорівці	1 935	2 361	259
Колінківці	2 372	2 551	312
Грозинці	961	1 058	108
Бочківці	715	856	104.

На території Топорівської територіальної громади проживає 7540 осіб працездатного віку що складає 59% від загальної кількості населення. Характеристика працездатного населення ТГ наведена в таблицях нижче. В цілому ситуація у громаді стабільна, незважаючи на те, що частина населення знаходиться на заробітках за кордоном.

Таблиця 5. Характеристика постійного населення працездатного віку

	всього працездатного населення	мужчин працездатного населення	жінок працездатного населення
Топорівці	2 690	1 202	1 488
Колінківці	2 786	1 398	1 388
Грозинці	1 100	562	538
Бочківці	964	467	497

Аналіз даних у наведеній вище таблиці свідчить про те, що громада має досить потужний трудовий ресурс в вигляді працездатного населення з відносно рівною статевою ознакою.

Земельні ресурси

В громаді розвинуте сільське господарство та переробка сільськогосподарської продукції, під час проведених громадських слухань встановлено що громада має багато ідей та пропозицій для покращення управління земельними ресурсами та природними ресурсами. Найбільш нагальними є розробка генерального плану територій, інвентаризація земель та впровадження ГІС-технологій. Структура земельних ресурсів наведено в наступній таблиці.

Таблиця 6. Перелік та опис земель громади

	площа земель, га.	% від загальної площі
Загальна площа земель	12395,80	
в тому числі за цільовим призначенням:	-	-
землі житлової та громадської забудови	1005,64	9,2
землі сільськогосподарського призначення	8345,65	68,9
землі лісогосподарського призначення	1757	16,15
землі водного фонду	145,2	1,33
землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони тощо	126,8	1,17
Землі передані в оренду - всього	213,8	1,96
в тому числі :	-	-
сільськогосподарського призначення	134,9	1,24
рекреаційного призначення	-	-
водного фонду (ставки)	73,7	0,68
промислового призначення	1,1	0,01
для будівництва та обслуговування будівель торгівлі	1,38	0,012
землі енергетики	4,7	0,043
Землі державної власності за межами населених пунктів, передані міським, селищним та сільським радам	17	0,156

Кількість власників, що мають державні акти на право власності/користування земельними ділянками 8000 од. Наявність земельних ділянок для продажу через аукціон 10 од., 20 га.

Загальна площа земель Топорівської ТГ (в тому числі за межами населених пунктів) – 12395,80 га. в тому числі, з яких сільськогосподарські угіддя – 8345,65 га. з яких:

- Рілля – 3827,5 га.
- Пасовища – 541 га.
- Сіножаті – 425,4 га.
- Багаторічні насадження – 3511 га.

В громаді існує проблема з просторового планування, так 2016 році були внесені зміни в генеральний план села Колінківці, а в 2019 році розпочато роботи по виготовленню генерального плану села Топорівці, по інших двох населених пунктах роботи не розпочато. Проаналізуємо фактичну структуру земель в розрізі населених пунктів громади:

Село Бочківці загальна площа з урахуванням земель за межами населеного пункту 1226,60 га. в тому числі сільськогосподарські угіддя – 759,65 га. з яких:

- Рілля – 351,5 га.
- Пасовища – 38 га.
- Сіножаті – 24,3 га.
- Багаторічні насадження – 346 га.

Село Грозинці загальна площа з урахуванням земель за межами населеного пункту 2113,2 га. в тому числі сільськогосподарські угіддя – 1157,1 га. з яких:

- Рілля – 750,4 га.
- Пасовища – 43 га.
- Сіножаті – 36,8 га.
- Багаторічні насадження – 321 га.

Село Колінківці загальна площа з урахуванням земель за межами населеного пункту 5022,3 га. в тому числі сільськогосподарські угіддя – 2962,4 га. з яких:

- Рілля – 1202,7 га.
- Пасовища – 110 га.
- Сіножаті – 175 га.
- Багаторічні насадження – 1474 га.

Село Топорівці загальна площа з урахуванням земель за межами населеного пункту 4033,7 га. в тому числі сільськогосподарські угіддя – 3466,5 га. з яких:

- Рілля – 1522,9 га.
- Пасовища – 350 га.
- Сіножаті – 189,3 га.
- Багаторічні насадження – 1370 га.

На території Топорівської ТГ є декілька водних об'єктів. Найбільші з них це ставок в селі Колінківці орієнтовною площею – 58 га. (з прибережною захисною смугою), ставок на межі сіл Грозинці та Бочківці орієнтовною площею – 22 га. (з прибережною захисною смугою), та ставок в селі Топорівці орієнтовною площею – 24 га. (з прибережною захисною смугою). В громаді є ставки менших розмірів зокрема в селі Топорівці орієнтовна площа 5 га. та два ставки з орієнтовними площами по 3 га., в селі Бочківці ставок орієнтовною площею 2,5 га, в селі Колінківці ставок орієнтовною площею 5 га., окрім того є близько 20 ставків малих розмірів площами 1,5 га і менше. Найбільшими річками Топорівської ТГ є річки – Гуків та Рокитнянка. Лісові ресурси Топорівської ТГ включають в себе земельні ділянки під лісами розташованими в селах Колінківці, Грозинці та Бочківці загальною площею – 2842,4477 га. в розрізі населених пунктів:

- село Колінківці – 1672,8333 га;
- село Грозинці – 815,0595 га;

- село Бочківці – 354,5549 га.

Вищеназвані земельні ділянки перебувають в постійному користування в ДП «Хотинське лісове господарство».

Інфраструктура та соціально-культурна сфера

На території Топорівської ТГ знаходяться наступні автомобільні дороги загального користування регіонального та місцевого значення:

Автомобільна дорога між населеними пунктами села Топорівці, села Колінківці, села Грозинці та села Бочківці, які входять до складу Топорівської ТГ перебуває на балансі служби автомобільних доріг України. Протяжність даної автодороги (від села Топорівці до села Бочківці) складає – близько 11 кілометрів. Проїзна частина дороги вкрита асфальтним покриттям шириною орієнтовно 6 метрів.

Таблиця 7. Стан автодоріг

державні		регіональні		місцеві (комунальні)	
Протяжність Відсутні км	в т.ч. з твердим покриттям Відсутні км	Протяжність 11 км	в т.ч. з твердим покриттям 11 км	Кількість вулиць 126 Протяжність 184,16 км	в т.ч. з твердим покриттям 184,16 км
Поточний стан					
відповідають нормативам Відсутні км,	потребують ремонту Відсутні км	відповідають нормативам 0 км,	потребують ремонту 11 км	відповідають нормативам 0 км,	потребують ремонту 184,16 км

Наявне сполучення між населеними пунктами громади з щоденною ритмічністю, кількість рейсів 27. Зупинки громадського транспорту 10 од.

У цілому по громаді мережа доріг загального користування забезпечує транспортне сполучення між населеними пунктами. Всі населені пункти забезпечені під'їздами з твердим покриттям, існує проблема ремонту дорожнього покриття в с.Бочківці.

На території громади розроблені транспортні маршрути як обласного, так і районного значення. Сполучення з обласним центром та іншими районними центрами здійснюється приватними перевізниками. В громаді налагоджені внутрішньо пасажирські перевезення між населеними пунктами громади та іншими селами, що входять до складу Чернівецького району.

В громаді налічується 4848 домогосподарств, 3 багатоповерхових житлових будинки із 20 квартирами. Кількість власників, що мають свідоцтво про право власності на майно 1903 од. В громаді є 2 підрозділи пожежної безпеки. В громаді існує проблема утилізації відходів, так як сміття наносить шкоду навколишньому середовищу.

На території Топорівської територіальної громади мережа закладів освіти станом на 01.05.2021 р., налічує 4 школи та 2 садочки з відповідною площею:

- ✓ Топорівський ЗЗСО I-III ступенів площа 2060 м²
- ✓ Колінковецький ЗЗСО I-III ступенів площа 2930 м²
- ✓ Грозинецький НВК I-III ступенів площа 2330 м²
- ✓ Дитячий садочок Грозинецького НВК площа 2330м².
- ✓ Дитячий садочок Бочковецького НВК 148 м² .
- ✓ ЗДО "Промінець" села Топорівці площа -338м²

На опалення освітніх установ затрачаються великі кошти. Громадою зроблено ряд заходів для більш ефективного витрачання коштів так дитячий садочок переноситься з старого приміщення в приміщення Грозинецького НВК для економії енергоносіїв, проектна документація ремонту шкільних приміщень на стадії розробки Також в дитячому садочку Бочковецького НВК повністю змінюється проводка, та проводиться внутрішній ремонт.

Однак громаді доцільно було б провести енергоаудит приміщень та розробити комплексний підхід до енергозбереження приміщень освіти. Дані про освітню мережу наведено в наступній таблиці.

Таблиця 8. Перелік та опис закладів освіти в громаді

	Заклад освіти	Проектна потужність	К-сть класів	К-сть учнів	Всього працівників	Кількість педпрацівників
1	Колінковецький ЗЗСО I-III ступенів	845	27	Всього 579 I ступінь – 218 II ступінь – 270 III ступінь – 90	83	60
2	Топорівський ЗЗСО I-III ступенів	680	22	Всього 474 I ступінь – 184 II ступінь – 212 III ступінь – 78	76	54
3	Грозинецький НВК I-III ступенів	490	14	Всього 347 3 них: I ступінь – 121 II ступінь – 119 III ступінь – 45 (дош- 3 групи/60)	54	32
4	Бочковецький НВК I-II ступенів	150	9	Всього 145 3 них: I ступінь – 48 II ступінь – 61 (дош- 2 групи / 36)	33	23
5	Колінковецький ЗДО	120	5	(5 груп / 120 вихованців)	31	14
6	Топорівський ЗДО	90	4	(4 групи / 98 вихованців)	27	9
	Всього: 6 закладів освіти		72 кл./ 9 гр.	1449 учнів/ 314 вихованців	304	182

Аналіз даних свідчить про те що потужність шкіл дозволяє надавати освітні послуги близько 2,1 тис. учнів в той час як фактичне навантаження складає в межах 1,5 тис. учнів. Громада планує провести оптимізацію шкільної мережі громади, та використовувати більш ефективно шкільний автобус для підвезення дітей із сусідніх сіл до опорного закладу Колінковецької ЗЗСО I-III ступенів.

Об'єктом незавершеного будівництва соціальної сфери є будівля школи - інтернат яку планується перепрофілювати під дошкільний навчальний заклад с. Колінківці, вул.Головна, 105. Однак громада повинна планувати на майбутнє вирішення питання створення закладів дошкільного виховання, зокрема врахувати можливості фінансування їх будівництва та створення за рахунок різних джерел, зокрема приватного капіталу, а також розглянути можливості створення садочків із різними формами власності.

Таблиця 9. Кількість дітей в розрізі населених пунктів дошкільного віку

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Всього
Топорівці	33	52	45	54	36	39	259
Колінківці	58	45	59	60	43	47	312
Грозинці	20	19	20	19	16	14	108
Бочківці	20	23	19	18	11	13	104

З наведених в таблиці даних зрозуміло що демографічна ситуація в громаді в порівнянні із іншими громадами області знаходиться на хорошому рівні однак загострює проблему недостатньої кількості дошкільних установ в громаді. Із наведених вище даних зрозуміло що 2 наявні садочки максимально завантажені, а в Топорівському ЗДО на 8 дітей більше чим передбачено проектними потужностями. Аналіз наведених нижче даних свідчить про збереження тенденції в майбутньому.

Розподіл коштів бюджету розвитку на здійснення заходів в освітній галузі в розрізі об'єктів у 2021 році наведено в наступній таблиці.

Таблиця 10. Розподіл коштів бюджету розвитку

Код Програмної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів	Код Типової програмної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів	Код Функціональної класифікації видатків та кредитування бюджету	Найменування головного розпорядника коштів місцевого бюджету / відповідального виконавця, найменування бюджетної програми	Найменування об'єкта відповідно до проектно-кошторисної документації	Строк реалізації об'єкта (рік початку і завершення)	Загальна вартість об'єкта, гривень	Обсяг видатків бюджету розвитку, гривень	Рівень будівельної готовності об'єкта на кінець бюджетного періоду, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9
111200	1200	990	Надання освіти за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами	Придбання обладнання для Грозинецького НВК (шкільний підрозділ)	2021	10900	10900	100%
111200	1200	990	Надання освіти за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами	Придбання обладнання для Бочковецького НВК (шкільний підрозділ)	2021	10900	10900	100%
111200	1200	990	Надання освіти за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами	Придбання обладнання для Колінковецької ЗОШ I-III ст..	2021	38200	38200	100%
111200	1200	990	Надання освіти за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами	Придбання обладнання для Топорівської ЗОШ I-III ст..	2021	21800	21800	100%
X	x	x	Всього	X	X	81800	81800	x

Галузь охорони здоров'я в громаді представлена чотирма закладами первинної ланки: Топорівська амбулаторія загальної практики сімейної медицини, Коліковецька АЗПСМ, Грозинецька АЗПСМ, Фельшерсько-акушерським пунктом с. Бочківці) та пунктом екстренної медичної допомоги в с. Колінківці Чернівецького центру екстренної медичної допомоги.

В межах програми обов'язкових медичних гарантій лікарями закладів первинної медичної допомоги укладено з населенням на початок 2021 року 10071 декларація на обслуговування:

- Топорівська АЗПСМ – 3988 чол.
- Колінківська АЗПСМ – 2426 чол.
- Грозинецька АЗПСМ – 3657 чол.

Таблиця 11. Перелік та опис закладів первинної ланки в громаді

Вид установи	Кількість	Потужність ліжок/ відвід.	Кількість лікарів	Середній та молод. медперсонал
Фельдшерсько-акушерські пункти	1	-	-	2
Амбулаторії заг. практики сімейної медицини	3	-	9	30

Методичне керування закладами первинної ланки громада делегує в поточному році Хотинському центру первинної медичної допомоги та Новоселицькому центру «Промінь здоров'я». В подальшому планується створення власного центру первинної медичної допомоги.

Амбулаторії розміщені у відремонтованих капітальних будівлях. В Колінковецькій АЗПСМ в лікувальному процесі не задіяний один поверх та в Топорівській АЗПСМ один корпус, які в подальшому можна задіяти для розміщення інших об'єктів соціальної сфери (хосписів і т.д.). Для обслуговування населення в амбулаторіях задіяно шість автомобілей: три Рено Дастер, Опель Комбо, УАЗ та Мерседес спрінтер (наданий громаді благодійниками).

Вторинна медична допомога жителям громади надається Хотинською та Новоселицькою багатопрофільними лікарнями, на утримання яких громада передала субвенції в межах 1 млн. грн. (енергоносії, медикаменти).

Таблиця 12. Перелік та опис закладів культури в громаді

Вид установи	Кількість	Потужність	Штатна чисельність
Будинки культури	1	-	4
Клуби	-	-	-
Музеї	1	-	1
Бібліотеки	4	-	4
Школи естетичного виховання	Відсутні	-	-

Під час аналізу використання споруд культурного призначення у громаді (див. таблицю вище) – необхідно запровадити більш раціональне їхнє використання, в т.ч. шляхом розширення асортименту послуг або перепрофілювання установ.

Економіка

Загальна кількість зареєстрованих суб'єктів господарювання 551 од., в тому числі юридичних осіб 74 од., з них економічно активних (бюджетоутворюючих) 42 од.; фізичних осіб-підприємців 477 од., з них ведуть діяльність 477 од. На території Топорівської об'єднаної територіальної громади здійснюють діяльність та сплачують податки найбільш активних 25 юридичних осіб та 11 фермерських господарств.

Таблиця 13. Перелік активних юридичних осіб

Кількість діючих підприємств-юридичних осіб, зареєстрованих в громаді	
№п/п	Назва
1	Грозинецьке сільське споживче товариство
2	Топорівське сільське споживче товариство
3	ТГ Ротаря Івана Степановича
4	ПП "Ліголь-чемпіон"
5	ПП "Олекс"
6	ПП "Сад Буковини"
7	ПП Агропромислова фірма "Екогарден"
8	ПП "Жанна -Г"
9	ПП "Збіра"
10	ПП "Транссервіс Анна-Ніко"

11	ПП "Даяна"
12	ПФ"ГАЛІК"
13	СГ кооператив "Садівник"
14	ТОВ "Анівол"
15	ТОВ "Діброва"
16	ТОВ "П.М.Груп"
17	ТОВ "Укрорганік"
18	ТОВ "Фруктовва-Нова"
19	ТОВ "Біосад"
20	ТОВ "ВДМ-ФУД"
21	ТОВ "Дессо-Сервіс"
22	ТОВ "Екотехнік-Рідківці"
23	ТОВ "Мюнгер"
24	ТОВ "Сонцедар-Енерджі"
25	ТОВ "Люд-Вік-АГРО"

Найбільша питома вага суб'єктів господарювання які займаються торгівлею та надання послуг. В населених пунктах Колінківці і Топорівці є досить потужні ресторани комплекси, які можуть вмістити велику кількість людей, в зв'язку з чим часто мешканці інших населених пунктів святкують весілля в цих ресторанах. Структура мережі закладів торгівлі та послуг наведено в таблиці.

Таблиця 14. Структура мережі закладів торгівлі та послуг

назва	кількість	потужність/ площа
Магазини	44	2246
Аптеки	7	140
Ресторани	11	1139 місць
Станції техобслуговування автомобілів	2	-
Автомийки	1	-
АЗС	3	-
Поштові послуги (назва суб'єкта господарювання)	Укрпошта, Нова пошта	-
Пункти ремонту взуття	1	10
Салони ритуальних послуг	2	100
Сауни, лазні	2	-

Більша частина жителів Топорівської ТГ займається садівництвом однак на офіційному рівні тільки декілька фермерів юридичних осіб займаються садівництвом в великих масштабах. Основними сільськогосподарськими культурами населених пунктів Топорівської ТГ являються яблука, а також груші, сливи та ін. Орієнтовна площа багаторічних насаджень на території Топорівської ТГ становить – 3511 га, з яких збирається орієнтовно урожай в розмірі більше 100 тис. тон яблук різних сортів.

Таблиця 15. Перелік активних фермерських господарств

Кількість фермерських господарств зареєстрованих в Топорівській ТГ	
№п/п	Назва
1	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "ЛАЗАР САД"
2	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "НАДІЯ - НТВ"
3	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "ОЛЬГА"
4	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "ВІДРАДА"
5	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "ЛІВАДА"
6	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "МАКОСАД"
7	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "НІКОСАД"
8	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "ОСІНЬ БУКОВИНИ"
9	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "САДИ МТК БУКОВИНИ"

10	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "ЮРІЙ & ЮРІЙ"
11	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО РОТАРЯ ВАСИЛЯ СТЕПАНОВИЧА

Вирощена продукція жителями громади продається по всій території України та в багатьох країнах світу. Однак в садівників громади існує ряд проблем таких як:

1. Недостатність внутрішніх фінансових ресурсів для розвитку бізнесу та ускладнений доступ до зовнішніх джерел фінансування, висока вартість кредитних ресурсів, необізнаність суб'єктів малого та середнього підприємництва в питаннях залучення альтернативних методів фінансування, насамперед отримання грантів та/або фінансових асигнувань від міжнародних організацій чи фондів.
2. Низька управлінська та підприємницька кваліфікація місцевих власників бізнесу. Необхідність консолідованого навчання для розвитку фруктового бізнесу.
3. Відсутність кооперації та співпраці між власниками садів.
4. Відсутність якісних та оперативних даних прогнозів погодних умов, зокрема критичних та різких перепадів.
5. Відсутність сучасної системи поливу фруктових дерев.
6. Відсутність антиградових установок, та відповідно захист садів антиградовими сітками.
7. Загроза заморозків і нагальна необхідність для збереження урожаю розробити сучасну систему захисту від ранніх морозів.
8. Не використаний потенціал можливостей подальшої переробки продукції садівництва.
9. Недостатня розвиненість логістичної інфраструктури, що дозволяє отримувати максимальний ефект від фруктового потенціалу громади

Економічна діяльність суб'єктів господарювання дала змогу запланувати на 2021 рік місцевих податків в розмірі близько 10 млн. грн.

Сумарно надходження до місцевого бюджету в 2021 році заплановано в розмірі 76 468 400,00 грн., з яких власні надходження складають 17 730 000,00 грн. структура яких наведена в таблиці нижче.

Таблиця 16. План надходжень до бюджету в 2021 році

Код	Найменування згідно з класифікацією доходів бюджету	Усього	Загальний фонд	Спеціальний фонд	
				усього	У т.ч. бюд.розв.
1	2	3	4	5	6
10000000	Податкові надходження	16 463 000,00	16 463 000,00		
11000000	Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості	6 100 000,00	6 100 000,00		
11010000	Податок та збір на доходи фізичних осіб	6 100 000,00	6 100 000,00		
11010100	Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податку у вигляді заробітної плати	5 950 000,00	5 950 000,00		
11010400	Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податку інших ніж заробітна плата	30 000,00	30 000,00		
11010500	Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується фізичними особами за результатами річного декларування	120 000,00	120 000,00		
13000000	Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	110 000,00	110 000,00		
13010200	Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів	110 000,00	110 000,00		

Стратегічно екологічна оцінка стратегії розвитку Топорівської громади

14000000	Внутрішні податки на товари та послуги	260 000,00	260 000,00		
14040000	Акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів	260 000,00	260 000,00		
18000000	Місцеві податки	9 993 000,00	9 993 000,00		
18010000	Податок на майно	3 105 000,00	3 105 000,00		
18010100	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості	8 000,00	8 000,00		
18010200	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості	13 000,00	13 000,00		
18010300	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості	14 000,00	14 000,00		
18010400	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості	180 000,00	180 000,00		
18010500	Земельний податок з юридичних осіб	280 000,00	280 000,00		
18010600	Орендна плата з юридичних осіб	230 000,00	230 000,00		
18010700	Земельний податок з фізичних осіб	1 700 000,00	1 700 000,00		
18010900	Орендна плата з фізичних осіб	680 000,00	680 000,00		
18050000	Єдиний податок	6 888 000,00	6 888 000,00		
18050300	Єдиний податок з юридичних осіб	4 000,00	4 000,00		
18050400	Єдиний податок з фізичних осіб	6 820 000,00	6 820 000,00		
18050500	Єдиний податок з сільськогосподарських товаровиробників, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 відсотків	64 000,00	64 000,00		
20000000	Неподаткові надходження	1 267 000 ,00	237 000, 00	1 030 000,00	
22000000	Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності	227 000,00	227 000,00		
22010000	Плата за надання адміністративних послуг	27 000,00	27 000,00		
22012500	Плата за надання інших адміністративних послуг	27 000,00	27 000,00		
22080000	Надходження від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом та іншим державним майном	200 000,00	200 000,00		
22080400	Надходження від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності	200 000,00	200 000,00		
24000000	Інші неподаткові надходження	10 000,00	10 000,00		

Стратегічно екологічна оцінка стратегії розвитку Топорівської громади

24060300	Інші надходження	10 000,00	10 000,00		
25000000	Власні надходження бюджетних установ	880 000,00		880 000,00	
25010000	Надходження від плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно із законодавством	880 000,00		880 000,00	
25010100	Плата за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю	880 000,00		880 000,00	
50000000	Цільові фонди	150 000,00		150 000,00	
50110000	Цільові фонди, утворені органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади	150 000,00		150 000,00	
	Усього доходів (без урахування міжбюджетних трансфертів)	17 730 000,00	16 700 000,00	1 030 000,00	
40000000	Офіційні трансферти	58 738 400,00	58 738 400,00		
41000000	Від органів державного управління	58 738 400,00	58 738 400,00		
41020000	Дотації з державного бюджету місцевим бюджетам	22 318 600,00	22 318 600,00		
41020100	Базова дотація	22 318 600,00	22 318 600,00		
41030000	Субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам	34 648 900,00	34 648 900,00		
41033900	Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам	34 648 900,00	34 648 900,00		
41034200	Медична субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам	0,00			
41040000	Дотації з місцевих бюджетів іншим місцевим бюджетам	1 527 900,00	1 527 900,00		
41040200	Дотація з місцевого бюджету на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я за рахунок відповідної додаткової дотації з державного бюджету	1 527 900,00	1 527 900,00		
41050000	Субвенції з місцевих бюджетів іншим місцевим бюджетам	243 000,00	243 000,00		
41051200	Субвенція з місцевого бюджету на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами за рахунок відповідної субвенції з державного бюджету	243 000,00	243 000,00		
X	Разом доходів	76 468 400,00	75 438 400,00	1 030 000,00	

Всього в 2021 році видатків з бюджету на утримання Інфраструктури та соціально-культурної сфери передбачено із різних фондів в розмірі 76468400,00 грн., структура видатків наведено в таблиці нижче.

Таблиця 17. План видатків з бюджету в 2021 році

Код класифікації видатків	Найменування головного розпорядника коштів місцевого бюджету/ відповідального виконавця	Загальний фонд					Спеціальний фонд					РАЗО М	
		усього	видатки споживання	з них		видатки розвитку	усього	у тому числі бюджет розвитку	видатки споживання	з них			видатки розвитку
				оплата праці	комуніальні послуги та енергоносії					оплата праці	комуніальні послуги та енергоносії		
1	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

Стратегічно екологічна оцінка стратегії розвитку Топорівської громади

0100000	Апарат місцевої ради	71777154,00	71777154,00	53114900,00	3338500,00	0,00	1111800,00	81800,00	1030000,00	0,00	100000,00	81800,00	72888954,00
0110150	Організаційне, інформаційно-аналітичне та матеріально-технічне забезпечення	12404500,00	12404500,00	9785000,00	313400,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	12404500,00
0110180	Інша діяльність у сфері державного управління	15000,00	15000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15000,00
0111010	Надання дошкільної освіти	7167700,00	7167700,00	4983300,00	422500,00	0,00	520000,00	0,00	520000,00	0,00	0,00	0,00	7687700,00
0111021	Надання загальної середньої освіти	14022200,00	14022200,00	8313900,00	2455800,00	0,00	360000,00		360000,00	0,00	0,00		14382200,00
0111031	Надання загальної середньої освіти за рахунок освітньої субвенції	34648900,00	34648900,00	28400700,00									34648900,00
111200	Надання освіти за рахунок субвенції з держ. бюджету місц. бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами	161200,00	161200,00	132100,00			81800,00	81800,00				81800,00	243000,00
01113242	Інші заходи у сфері соціального захисту і соціального забезпечення	150000,00	150000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	150000,00
0114030	Забезпечення діяльності бібліотек	61000,00	61000,00	46000,00	29800,00								61000,00
0114060	Забезпечення діяльності культури	42600,00	42600,00	306500,00	43000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	42600,00
0115062	Підтримка спорту	10000,00	10000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	10000,00
0116030	Організація благоустрою	30000,00	30000,00	0,00	50000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	30000,00
0117130	Здійснення заходів із землеустрою	20000,00	20000,00										20000,00
0117461	Утримання та розвиток автомобільних доріг та дорожньої інфраструктури за рахунок коштів місцевого бюджету	618854,00	618854,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	618854,00
0117691	Виконання заходів за рахунок цільових фондів, утворених органами місце	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	150000,00	0,00	150000,00	0,00	100000,00	0,00	150000,00
0118130	Забезпечення діяльності місцевої пожежної охорони	952800,00	952800,00	733400,00	24000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	952800,00

3710 000	Фінансовий відділ Топорівської сільської ради	3579 446,0 0	342944 6,00	905000 ,00									357944 6,00
3710 160	Керівництво і управління	1193 000,0 0	119300 0,00	905000 ,00									119300 0,00
3718 710	Резервний фонд	1500 00,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	150000 ,00
3719 770	Інші субвенції з місцевого бюджету	2236 446,0 0	223644 6,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	223644 6,00
X	Усього	7535 6600, 00	752066 00,00	540199 00,00	333850 0,00	0,00	11118 00,00	8180 0,00	103000 0,00	0,00	100000 ,00	8180 0,00	764684 00,00

Підсумовую вище викладене здійсимо аналіз основних критично важливих показників які характеризують бюджет громади. Так проведений аналіз основних показників бюджету Топорівської громади за 2020 рік свідчить про те що дотаційність громади складає 57,7% а витрати на апарат управління складають в структурі доходів 60,8%, на фоні суттєвого розриву між показниками доходів і видатків загального фонду на 1 мешканця. Досить високий є відсоток заробітної плати в структурі видатків загального фонду, що свідчить про орієнтацію на закриття поточних проблем і обмежені можливості громади витратити кошти на розвиток та стратегічно важливі цілі. Про дану тенденцію також свідчить такий показник як розмір капітальних витрат на мешканця, так розмір витрат в 2020 році склав 24,6 грн. на одного мешканця громади. Для переорієнтації громади на стратегічно важливі розвіткові проекти доцільно проводити постійну роботу із збільшення питомої ваги місцевих надходжень до бюджету громади, так як в структурі доходів загального фонду вони склали 48,3% в 2020 році, та постійно проводити роботу із зменшення так званих витрат «проїдання». Основні показники які характеризують ефективність діяльності громади наведено нижче.

Таблиця 18. Основні показники ефективності громади

Осн показн ефективності	
Доходи загального фонду на 1-го мешканця грн:	348.3
Видатки загального фонду на 1-го мешканця грн:	1249.5
Капітальні видатки на 1-го мешканця грн:	24.6
Рівень дотаційності бюджетів %:	57.7
Співвідношення видатків на утримання апарату управління із сумою доходів загального фонду %:	60.8
Питома вага заробітної плати у видатках загального фонду %:	94.7
Видатки на загальну середню освіту на 1-го учня грн:	6923.1
Питома вага місцевих податків і зборів у доходах загального фонду %	48.3

З метою збільшення податкових надходжень до бюджету доцільно в повній мірі використати інвестиційний потенціал який є в громаді. Не використаємо ресурсним потенціалом є низка об'єктів, які не використовуються, або використовується нерационального. Стратегічно важливим є те що дані об'єкти являються власністю громади. Для якісного надання адміністративних послуг населенню та бізнесу громади планується створення центру з надання адміністративних послуг, та віддалених підрозділів в кожному населеному пункті. В адмінбудинку Топорівської сільської ради площею 572 м² проводиться капітальний ремонт внутрішніх приміщень, та заміна проводки на другому поверсі.

Наявний інвестиційний потенціал

На території Топорівської ТГ є одна сформована (виготовлені документи) вільна земельна ділянка, яка перебуває в комунальній власності площею 11,4775 га, кадастровий номер 7325084000:03:001:0406 сільськогосподарського призначення (інженерні комунікації відсутні), яка розташована за межами населеного пункту села Колінківці.

На території Топорівської ТГ є такі незадіяні об'єкти нерухомості:

- ✓ нежитлова будівля – магазин загальною площею 97,40 кв.м. вулиця Довбуша №27 селі Топорівці, власник якого є Топорівське сільське споживче товариство, наявні інженерні комунікації.
- ✓ нежитлова будівля – кафе загальною площею 457,40 кв.м. по вулиці Топорівській № 57 в селі Топорівці, власник якого є Топорівське сільське споживче товариство, наявні інженерні комунікації.
- ✓ нежитлові приміщення «Ветсанутильзавод» загальною площею більше 1000 кв.м. по вулиці Лісові №82 в селі Топорівці, власник не визначений.
- ✓ Нежитлове недобудоване приміщення орієнтовною площею 500 кв.м. по вулиці Головні (біля адмінбудинку) в селі Грозинці, яке перебуває на балансі сільської ради, наявні інженерні комунікації.
- ✓ нежилі приміщення (стара школа) загальною площею – 310,7 кв.м. по вулиці Головні №85 в селі Грозинці, власник якого є Топорівська сільська рада.
- ✓ комплекс нежитлових приміщень загальною площею – 768,7 кв.м по вулиці Головні 3А в селі Бочківці, власник яких є ПАТ «Державний експортно – імпортерний банк України», наявні інженерні комунікації.

Також у Топорівській ТГ значний потенціал для розвитку сонячної енергетики, відповідно до кількості сонячних днів, рельєфу місцевості, та сільського господарства. Клімат, характеристика ґрунтів та рельєф громади придатні для розвитку садівництва, городництва. А також пов'язанною з даними напрямками діяльністю логістикою, збереженням фруктів та овочів а також їх переробкою.

4. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року та шляхи їх врахування

При проведенні СЕО Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року розглядалися можливі шляхи вирішення екологічних проблем громади, що забезпечать досягнення цілей державної екологічної політики.

Цілі Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року кореспондуються із стратегічними цілями з охорони довкілля та охорони здоров'я населення, визначені у Законі України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2029 року» від 28 лютого 2019 року, Національному плані управління відходами на період до 2029 року, затвердженому Розпорядженням Кабінету Міністрів України №117-р від 20 лютого 2019 року Паризькій угоді, ратифікованій Законом України №1469 від 14 липня 2016 року та іншими нормативно-правовими актами.

Екологічні проблеми	Цілі екологічної політики	Шляхи вирішення	Врахування в Стратегії
забруднення атмосферного повітря	чисте атмосферне повітря	скорочення викидів у атмосферне повітря від автотранспорту, від комунальних підприємств (котельні тепло-енергопостачання); недопущення загорання осередків торфу; установлення стаціонарних постів контролю за станом атмосферного повітря; збільшення використання відновлювальних джерел енергії; підвищення екологічної культури і управління;	Враховано
забруднення вод	якісні водні ресурси	модернізація та відновлення мереж водопостачання та водовідведення; забезпечення доступності питної води шляхом центрального водопостачання в населених пунктах; модернізація систем водопідготовки; контроль за скидами у водні об'єкти промислових підприємств та підприємств комунального господарства; підвищення екологічної культури і управління	Частково враховано
накопичення твердих побутових та промислових	запроваджена система управління	ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ; організація пунктів прийому	Враховано

<p>відходів</p>	<p>відходами</p>	<p>вторинної сировини; впровадження системи роздільного збору сміття; виокремлення та утилізація небезпечних відходів, що містяться у складі побутових відходів; придбання спецтехніки для збирання та перевезення ТПВ, та для боротьби з стихійними сміттєзвалищами; утилізація відходів, що утворилися у процесі медичного обслуговування, переробки сировини тваринного походження, що містять небезпечні патогени; підвищення обізнаності мешканців громади щодо належного поводження з відходами; налагодження співробітництва між громадами в сфері екологічного управління;</p>	
<p>забруднення ґрунтів</p>	<p>невиснажені родючі ґрунти</p>	<p>дотримання правил агрокультури, зменшення інтенсивності використання сільськогосподарських земель; запобігання забрудненню земель будівельними матеріалами, склом, проникненню у ґрунт речовин, що змінюють природну концентрацію хімічних елементів та перевищують норму, сприяють розмноженню організмів небезпечних для людини, забруднюють геологічне середовище; перед проведенням будь-яких робіт, пов'язаних з впливом на земельні ресурси будуть проведені вишукувальні роботи, в результаті яких визначиться необхідність зняття родючого шару ґрунту;</p>	<p>Частково враховано</p>

		підвищення екологічної культури і управління	
зменшення біологічного та ландшафтного різноманіття	відновлене біологічне та ландшафтне різноманіття	запобігання зменшенню рослинності, деградації лісів, пасовищ, скороченню видової різноманітності; збереження та збільшення площ наявних лісосмуг, пасовищ, відновлення біологічного та ландшафтного різноманіття; запобігання порушенням структури і функціонування природних систем (ландшафтів); підвищення екологічної культури і управління	Враховано
зменшення лісистості	відновлені площі лісів	зменшення вирубування та збільшення площі лісових насаджень; підвищення екологічної культури і управління	Частково враховано
високий ризик виникнення надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру і	запроваджена система попередження надзвичайних ситуацій	попередження надзвичайних ситуацій; підвищення екологічної культури і управління	Враховано

5. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових

Оцінка ймовірного впливу Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року на довкілля відповідно до контрольного переліку:

Чи може реалізація Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
Повітря				
Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел			●	
Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел			●	+
Погіршення якості атмосферного повітря			●	+
Появу джерел неприємних запахів			●	
Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату			●	
Водні ресурси				
Збільшення обсягів скидів у поверхневі води			●	
Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)			●	+
Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню			●	+
Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод			●	+
Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону			●	+
Відходи				
Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів		●		
Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки			●	
Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки			●	
Земельні ресурси				
Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару			●	
Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів			●	
Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу			●	
Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель			●	
Виникнення конфліктів між ухваленими цілями стратегії та цілями місцевих громад			●	+
Біорізноманіття та рекреаційні зони				
Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)			●	

Чи може реалізація Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві			●	
Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому			●	
Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин			●	
Будь-який вплив на кількість і якість наявних Рекреаційних можливостей			●	
Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини			●	
Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)			●	
Населення та інфраструктура				
Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та Зростанні кількості населення будь-якої території			●	
Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі			●	
Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему. Зміни в структурі транспортних потоків			●	+
Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень			●	+
Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги			●	+
Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей			●	
Екологічне управління та моніторинг				
Підвищення рівня екологічної культури ослаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки			●	+
Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва			●	+
Інше				
Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів			●	
Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу			●	
Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії			●	
Суттєве порушення якості природного середовища			●	
Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому			●	

Чи може реалізація Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
Впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект		●		

На основі експертних оцінок, представлених в таблиці, можна зробити такі висновки щодо ймовірного впливу Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року на довкілля:

Вплив на атмосферне повітря. В результаті реалізації Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року не передбачається збільшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та погіршення його стану. Можливе, навіть, зменшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел і покращення якості атмосферного повітря внаслідок скорочення викидів у атмосферне повітря від автотранспорту, від комунальних підприємств; недопущення загорання осередків; розвитку велоструктури. А також через посилення контролю за станом атмосферного повітря завдяки встановленню стаціонарних постів.

Вплив на водні ресурси. Стратегія розвитку Топорівської громади до 2027 року не передбачає створення підприємств, діяльність яких призведе до збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води. Тому реалізація Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року не має призвести до погіршення стану водних ресурсів. Планова діяльність не передбачає збільшення впливу на водне середовище - споживання води питної якості на господарсько-побутові потреби не збільшиться.

Відходи. Стратегія розвитку Топорівської громади до 2027 року передбачає впровадження сучасної моделі поводження з ТПВ на всій території громади, що включає в себе формування сучасної та ефективної політики поводження з ТПВ. Крім того, передбачається низка заходів щодо запобігання утворенню стихійного накопичення відходів, ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ та проведення інформаційно-роз'яснювальних заходів серед підприємців стосовно впровадження сучасних екологічних стандартів у діяльність їх підприємств. В результаті прийняття Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року буде вирішено ряд нагальних питань щодо поводження з відходами, що позитивно вплине на довкілля.

Вплив на земельні ресурси. Внаслідок реалізації Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року не передбачається змін у топографії або в характеристиках рельєфу, поява таких загроз, як зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози. Водночас інтенсифікація сільського виробництва може спричинити деградацію земельних ресурсів. Перед проведенням будь-яких робіт, пов'язаних з впливом на земельні ресурси будуть проведені вишукувальні роботи, в результаті яких визначиться необхідність зняття родючого шару ґрунту (за наявності) або відсутність такої необхідності.

Вплив на біорізноманіття та рекреаційні зони. В Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на біорізноманіття. Не передбачається змін у кількості видів рослин або тварин, їхньої чисельності або територіальному представництві, порушень або деградації середовищ існування диких видів тварин. Зменшиться вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей та інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо).

Вплив на культурну спадщину. Реалізація Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року немає призвести до негативного впливу на наявні об'єкти історико-культурної спадщини.

Вплив на населення та інфраструктуру. Стратегія розвитку Топорівської громади до 2027 року не передбачає появу нових ризиків для здоров'я населення.

Екологічне управління, моніторинг. Стратегія розвитку Топорівської громади до 2027 року не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки, натомість передбачає підвищення енергоефективності управління господарством, покращення поводження з відходами. Стратегія розвитку Топорівської громади до 2027 року орієнтована на впровадження ефективної системи екологічного моніторингу, який також передбачає і аналіз захворюваності населення.

Кумулятивний вплив. Ймовірність того, що реалізація Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

Таким чином, реалізація Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля. Разом з тим, реалізація Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року може призвести до покращення екологічної ситуації.

6. Заходи, які рекомендуються для пом'якшення наслідків виконання Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року та покращення стану довкілля в громаді

Даний розділ був сформований на основі пропозицій, наданих членами Робочої групи з проведення Стратегічної екологічної оцінки Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року. Наведені пропозиції, мають бути розглянуті розробниками Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року та, за можливістю, враховані. Робочою групою запропоновано ряд оперативних завдань, реалізація яких може сприяти поліпшенню екологічної ситуації.

Робоча група вважає, що в Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року слід приділити більше уваги стратегічним питанням екологічної безпеки. Ключовими питаннями мають бути розробка й прийняття документів, які регламентують екологічну політику громади. Вихідною точкою є складання екологічного паспорту населених пунктів Топорівської громади на 2021 рік, ведення обліку ресурсів та визначення шляхів їх збереження, а кінцевою метою - запровадження екологічного управління. Ключовим моментом є не лише розробка й прийняття необхідних документів, але і виконання передбачених заходів, запорукою чого є успішне фінансове планування.

Будівництво створює додаткове навантаження на існуючі інженерні мережі та інфраструктуру, в тому числі й соціальну, потужність яких не відповідає потребам громади, що в перспективі суттєво стримуватиме економічне зростання.

Розбудова територіальної громади, зростання житлової забудови території, яка має такий вагомий рекреаційний потенціал, повинна відбуватися з максимальним збереженням навколишнього природного середовища й інтегруватися в нього. Значне антропогенне навантаження на природні ресурси - забруднення вод септиками, атмосферного повітря котельнями, ґрунтів - сміттям, вирубування лісів тощо - може призвести до швидкого вичерпання природного потенціалу. В підсумку сукупність цих факторів чинитиме негативний вплив не тільки на якість життя мешканців громади, а й їх здоров'я. Важливим є також розвиток та інтеграція соціальної інфраструктури та зони ОМС, доцільно було б передбачити впровадження екологічно дружніх технологій, заохочення бізнесу до впровадження безпечних для довкілля виробництв. З метою підвищення екологічної безпеки доцільно звернути увагу на екологічну освіту та культуру ведення бізнесу. Необхідно відмітити як позитив те що в громаді популярним є розвиток енергетичного ринку через екологічно дружні технології шляхом встановлення сонячних електростанцій. Робоча група рекомендує в подальшому для цих цілей використовувати землі які не є придатними для ведення сільського господарства.

Основним напрямом у створенні гарантій безпечної життєдіяльності людини, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру залишається забезпечення комплексного розв'язання проблем захисту населення та територій в інтересах безпеки окремої людини, суспільства, збереження національного надбання і довкілля та створення необхідних передумов для сталого розвитку громади. Для підтримання безпеки життєдіяльності мешканців громади в край важливим є запровадження комплексу організаційних заходів з метою запобігання виникнення надзвичайних ситуацій, мінімізації та ліквідація їх наслідків та організації життєзабезпечення потерпілого населення. Потрібно підвищити ефективність реагування на техногенні аварії.

Існує тенденція збільшення ризику стихійних лих і надзвичайних ситуацій, викликаних природними чинниками. Найбільш небезпечні стали надзвичайні ситуації гідрометеорологічного характеру (буревії, град, наводки), що призвело до руйнування житлових будинків, знищення посівів, зсуви ґрунту. Для запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру та їх наслідків і надання

термінової допомоги постраждалому населенню та виконання робіт щодо запобігання надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру необхідна:

- реалізація комплексу невідкладних заходів щодо попередження виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру та ліквідації їх наслідків;
- підвищення рівня матеріально-технічного забезпечення сил оперативного реагування;
- забезпечити подальший розвиток та удосконалення створеного потенціалу засобів індивідуального та колективного захисту населення;
- реконструкції та підтримки працездатності стану системи централізованого оповіщення населення;
- поліпшення роботи з населенням щодо підвищення його обізнаності про джерела можливої небезпеки та рівня підготовленості до дій у надзвичайних ситуаціях;
- забезпечення повного виконання планів проведення комплексних об'єктових навчань, тренувань.

Основні заходи щодо для покращення та стабілізації екологічного стану в громаді, зменшення техногенного навантаження на навколишнє природне середовище, забезпечення безпечних умов життєдіяльності населення громади:

- продовжити роботу з власниками підприємств, організацій, мешканцями будинків по встановленню на прибудинкових територіях, при входах, вздовж тротуарів урн для сміття та їх задовільне обслуговування;
- здійснення контролю за дотриманням екологічного законодавства та охорони довкілля при здійсненні індивідуального житлового будівництва;
- здійснення контролю за якістю питної води;
- зменшення негативного впливу відходів на навколишнє середовище (ліквідація стихійних сміттєзвалищ на території громади);
- ремонту та облаштування огорожі сміттєзвалищ в громаді;
- електроосвітлення під'їздів і об'єктів сміттєзвалищ;
- придбання спецтехніки для збирання та перевезення ТПВ, та для боротьби з стихійними сміттєзвалищами;
- придбання обладнання (ящиків, баків) для вивозу сміття, облаштування місць, транспортування і складування побутових відходів (сміттєзвалищ);
- запобігання забруднення підземних та поверхневих вод (очищення стічних каналів);
- проводити роботи пов'язані з поліпшенням технічного стану та благоустрою водойм (особливо сільських потічків);
- зменшення викидів забруднюючих речовин та покращення стану атмосферного повітря;
- охорона і раціональне використання земель;
- проведення робіт по поліпшенню малопродуктивних земельних угідь;
- озеленення, благоустрій сіл (ліквідація аварійних дерев та сухостою, закупівля та висадка саджанців дерев і квітів, розбивка клумб, квітників, очистка чагарників, боротьба з борщівником).

Реалізація заходів дозволить оздоровити екологічну ситуацію у громаді.

Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року доцільно приділити увагу не тільки зменшенню негативного впливу на довкілля, але й передбачити та визначити заходи щодо запобігання новим екологічним ризикам.

7. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, за допомогою яких здійснювалася стратегічна екологічна оцінка

З метою розгляду альтернативних проектних рішень та їх екологічних наслідків під час СЕО Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року, було розглянуто «Нульовий сценарій», який передбачав не впровадження проектних змін та заходів запропонованих Стратегією розвитку Топорівської громади до 2027 року. «Нульовий сценарій» – тобто опис, прогнозування та оцінка ситуації у випадку незатвердження зазначеного документа державного планування.

8. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року, у тому числі для здоров'я населення

Значущі наслідки для довкілля, в тому числі для здоров'я населення, повинні відслідковуватися під час реалізації Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року, зокрема, з метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення.

Моніторинг може бути використаний для:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про реалізацію плану або програми;
- отримання інформації, яка може бути використана для поліпшення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО);
- перевірки дотримання екологічних вимог, встановлених відповідними органами влади;
- перевірки того, чи план або програма виконується відповідно до ухваленого документу, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків.

Відповідно до статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» моніторинг наслідків виконання Документа державного планування, у тому числі для здоров'я населення оприлюднюється один раз на рік органом місцевого самоврядування на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет. У разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, ОМС вживає заходів для їх усунення.

Постановою Кабінету Міністрів України від 11 листопада №932 «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів» затверджено порядок проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів, зокрема, на засадах смарт-спеціалізації. Відповідно до документу до моніторингу включаються такі компоненти як:

- а) стан виконання плану заходів шляхом порівняння фактично отриманих значень індикаторів оцінки результативності виконання завдань і їх прогностичних значень;
- б) динаміка зміни значень показників, що застосовуються для розрахунку індексів конкурентоспроможності регіону та регіонального людського розвитку.

Моніторинг базується на розгляді обмеженого кола відібраних показників (індикаторів) за кожним зі стратегічних напрямів і аналізі досягнення запланованих результатів. Система запропонованих в Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року індикаторів може включати еколого-економічні та екологічні індикатори:

- економія бюджетних коштів в результаті впровадження енергоефективних заходів;
- економія енергетичних ресурсів в результаті впровадження енергоефективних заходів;
- обсяги коштів МТД, кредитів, інвестиційних ресурсів фінансових установ в проекти енергоефективності, залучені громадою;
- обсяги коштів, залучених населенням в рамках «теплих кредитів»;
- зменшення / збільшення обсягів викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря стаціонарними та пересувними джерелами забруднення;
- обсяг фінансування заходів з охорони навколишнього природного середовища;
- кількість осіб, залучених до заходів з екологічної освіти.

Пропонується розширити кількість екологічних індикаторів в залежності від регіональних особливостей населених пунктів громади.

9. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Транскордонні наслідки відсутні.

10. Резюме інформації, передбаченої пунктами 2-9 цієї частини.

1. Стратегія розвитку Топорівської громади до 2027 року базується на принципах збалансованого економічного та соціального розвитку громади, раціонального використання ресурсного потенціалу та екологічної безпеки. Стратегічні напрями розвитку громади включають природоохоронну складову й спрямовані на забезпечення цілей з розвитку екологічно чистої та енергоефективної громади.

2. Екологічна ситуація на території громади характеризується відносною стабільністю показників. Разом з тим, висока зношеність інфраструктури громади, низький рівень енергоефективності, ресурсозатратність підприємств, відсутність належного поводження з твердими побутовими відходами, зокрема їх переробки та захоронення, інтенсивне використання земельних ресурсів в комплексі створюють екологічні загрози для громади.

3. Основними екологічними проблемами населених пунктів Топорівської громади на 2021 рік є забруднення атмосферного повітря, вод, ґрунтів, високий ризик виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру. Також забруднення атмосферного повітря відбувається внаслідок пересування автотранспорту.

4. Територія Топорівської громади знаходиться як в сейсмично-небезпечній зоні, тому потребує розвитку системи оповіщення та раннього реагування на надзвичайні ситуації. Також є потреба розвитку швидкого реагування на ліквідацію пожеж на полях, їх наслідків; ліквідацію наслідків буреломів, сніголамів та вітровалів. Крім того, важливими заходами є проведення берегоукріплень, руслорегулюючих робіт та реконструкція інженерних споруд та боротьба з ерозією та зсувами.

5. Актуальним питанням є забезпечення безпеки та громадського порядку, тому в громаді варто пропрацювати питання встановлення системи відеомоніторингу за основними транспортними артеріями громади.

6. Стратегія розвитку Топорівської громади до 2027 року в цілому спрямована на зменшення впливів на довкілля.

7. Реалізація Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля.

8. Ймовірність того, що реалізація Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року призведе до таких можливих негативних впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

9. Моніторинг ефективності впровадження Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року за допомогою екологічних індикаторів є важливою формою контролю того, який фактичний вплив на довкілля матиме впровадження Стратегії розвитку населених пунктів Топорівської громади до 2027 рік, та необхідною передумовою забезпечення збалансованості розвитку громади.

З огляду на зазначене можна стверджувати, що в цілому розроблення Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року було проведено з урахуванням ймовірних впливів на довкілля та з прагненням мінімізації негативних ризиків. Реалізація Стратегії розвитку Топорівської громади до 2027 року, за умови дотримання екологічних вимог, має сприяти збереженню довкілля та зменшенню антропогенного навантаження. Такий підхід має забезпечити стійкий розвиток громади, що поєднуватиме можливості розвиненої транспортної інфраструктури, відповідального бізнесу, цінних природних ресурсів та конкурентоспроможного людського потенціалу й дозволить покращити якість життя мешканців населених пунктів Топорівської громади.